

2280

సామలసాన

భూతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సంపాదకుడు: విద్యాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 3

రాజమహేంద్రవరము 16-8-1980

సంచిక 20

—* ఈ సంచికలో *—

- 1) బంటకవుల 'ప్రబోధచంద్రోదయము' - ఒక సమీక్ష.
- 2) ఆముక్తమ - ఋతువర్ణన సౌందర్యము.
- 3) వాస్తవకథనము (రాజమండ్రి వేదశాస్త్రపరిషత్తువారికి సమాధానము)
- 4) ఆంధ్ర పురాణ ప్రశంస. (పద్య)
- 5) ఋతుఘోష - ఒక పరిశీలన.
- 6) ఊతపదాలు - వైశిష్ట్యం.
- 7) ధ్రువమ్. (పద్య)
- 8) సోమలిప్తు వాస్తవికతను పిడిగాచేసుకొన్న వజ్రాయుధం.
- 9) దేశీయ రచనలో నన్నెచోడుని ఆశయము.
- 10) ఆంధ్రపురాణము - రజతోత్సవము.
- 11) కాంతి వెల్లువ. (కవిత)

1—9—1980 సంచికలో కారదాధ్యక్షులు. వంశాంకురంలో పుత్త్రప్రసాద స్వయం, ప్రేమవిచికిత్స, ఆంధ్రమున అష్టాదశ వర్ణనల నిర్ణయం మొదలగునవి ఉంటాయి.

—* 1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును *—

చందా :

సంవత్సరమునకు రూ. 10—00.

అర్థసంవత్సరమునకు రూ. 5—50.

విజ్ఞాపిత 50 రూ.

2

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

సంపాదకుడు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

సంపుటము 8

రాజమహేంద్రవరము 16-8-1980

సంచిక 20

జంటకవుల 'ప్రబోధచంద్రోదయము' - ఒక సమీక్ష

— శ్రీ కందనెల్లి భద్రన్న, ఎం. ఏ.

ఆంధ్ర సాహిత్యమునందు జంటకవులైన నంది మల్లయ, ఘంట సింగయలకు ఒక ప్రత్యేక స్థానము కలదు. ప్రబోధ చంద్రోదయము, వరాహ పురాణము, కవుల పద్మము, అనునవి వీరి రచనలు. సంస్కృతమున కన్నప్రముఖముగా రచించిన ప్రబోధ చంద్రోదయ నాటకమునకు వీరి ప్రబోధ చంద్రోదయము ప్రబంధ పద్ధతిలో సాగిన అనువాద రూపకల్పన. దీని రచనా కాలము క్రీ.శ. 1460 ప్రాంతమని నిమగ్నమై అభిప్రాయము. ఈ కావ్యమును అనంత మాత్యుని గంగయ వారికి అంకిత మొనర్చిరి. ఈ కావ్య వైశిష్ట్యమును జంటకవులిట్లు అవతారికలో పేర్కొన్నారు.

వరింప నిది సర్వవేళాంత సాగంబు
తలపగా నిది గట్టి తెలివిత్రోవ
యిది భోగ మోక్ష సంపదలకు మూలంబు
మోస లే దిది ఘనంబులకు ఘనము
జ్ఞాన కర్మ రహస్య సాధనంబును నిది
యిది నరరసముల నీను సురభి
పద్ధర్మసంబులు సరవి నిందున్నవి
సందేహములుఁ దీఱ వింగుగాని
యిమ్మహారసపాకము నెఱిగినట్టి
జను డెఱుంగడు మణి తల్లి చన్నపాలు
దీని సరిచెప్ప మఱిలేవు త్రిభువనముల
దొరక దీక్షితి నీవంటి దొరకుగాని.

పై వివరణను బట్టి ప్రబోధ చంద్రోదయము ఆధ్యాత్మిక విషయ పూర్వమై, అద్వైత వేదాంత తత్వ జ్ఞానోపదేశక మైన గ్రంథ మని స్పష్టమగుచున్నది. ఈ కావ్యమందు మధ్యలో ద్వైతము, పాశుపతము, కాపాలికము మొదలగు ఆస్తిక మతములే కాక, బౌద్ధ జైనాది నాస్తిక మతములును ప్రసక్తములై సరిమైనవిగా వని ఖండింప బడినవి.

అద్వైత ప్రతిపాదితగ్రంథముప్రబోధ చంద్రోదయముగాన నిట అద్వైత తత్వమును కొంత స్పష్టముగా వివరింతును. బ్రహ్మసత్యము, జగత్తు విధ్య మాయా ప్రపంచ మంతయు బ్రహ్మ కల్పితము. బ్రహ్మము సమస్తమునకు కారణభూతమై సర్వము నిండియున్నది. బ్రహ్మ మాయ లోకలసి పరమ పురుషుడగును. ఆ పరమ పురుషునియందే మాయ సత్వగుణమును గలిగియుండి అవిద్య యనబడుచున్నది. జీవుడు అవిద్యను కలిగియున్నంత వరకు బ్రహ్మపదార్థమునకును, దృశ్యమానమైన మాయా ప్రపంచమునకును తాను భిన్ను మని భావించును. జ్ఞానావిర్భవము జరిగినపుడే అవిద్య నశించును. అట్టి అవిద్య నశించినచో జీవుడు బ్రహ్మైక్యమును పొందును. ఇదియే మోక్షము.

సంక్షిప్త ఇతివృత్తము :

ఈశ్వరుడు మాయ యను పట్టమహిషి వలన మన స్సనెడు తనయుని పొందును. ఆ మనస్సునకు ప్రవృత్తి, నివృత్తి యని యిద్వరు భార్యలు. ప్రవృత్తివలన మోహ దిగుతును, నివృత్తి వలన వివేకాదిసుతులు జన్మించెదరు మోహదులు వివేకాదులు దాయాదులైనారు. ఈ యిరుపక్షముల వారికి తగవులు కలుచుండెను. తండ్రి పక్షపాత కారణమున మోహుడు రాజ్యమును వశము చేసికొనగా వివేకుడు కొంత కాలము వైదొలగి విద్యా ప్రబోధచంద్రోదయానంతరము మోహదులను జయించి జీవేశ్వరునకు ముక్తియై సదానంద సామ్రాజ్యమును పాలించెను.

విశిష్ట పద్యముల వివరణ

మహా మోహ మహారాజునకు కాముడు తన నుమ బాణముల ప్రతిభను తెలుపునపుడు
నావిలు, నమ్ములుఁ, జూడగఁ
బూవులవలె నుండుఁ గానిభువనములనుదా
జ్ఞానకులు గాక తక్కిన
దేవాసుర వరుల నైన ధృతి దూరింతున్
అనును. నిజమేమరి ఇంద్ర, చంద్రాదులను నైతము ధృతి దూరించిన ఘట్టముల నెన్నింటినో మన కావ్యములందు పరికింపవచ్చును.

ఇంక వామలోచన లెంతటి వారలో
కాని వారి జాపకమే మనసును సంచలన
పరచు నని చెప్పుతున్నాడు.

తగులుత మాపులు మాటలు
గంగరకలు నగవు బిగువుకాగిటిపొందు
పరికింప నేల తల్లిం
స్మరణమే చాచె మనంబు సంచల
పలుకున్.

ఒకపర తమ సాళమెళిగియు శమ
దమోదులు మనపై అతి సాహసమున
ఇల్లెల ప్రయత్నములు చేస్తున్నారని రతి
కామిని ప్రశ్నింపగా; ఖలుని లక్షణమును
ఇట్లు విశదీకరించును.

సహజ ఖలుం డదయించుచు
మహిః గుఱును జెలిచి తాను
మడియుఁజామి భూ

రుహము లొరయ గాఁ బుట్టిన
దహనుం డడవెల్లఁ గాల్చి
తాఁజెడును గదా!

తర్వాత వివేకుని తండ్రియైన మనసు
తన దాయాదులైన మోహదులపై జూపిన
పక్షపాత బుద్ధికి, జగద్భర్తయైన ఈశ్వ
రుని గట్టి వైచిన యకృత్యానికి నొచ్చు
కొని తన భార్యయైన మతితో వివేకుడు
మనసు తనకు పూజ్యుడైనను ఎట్లు విమర
దగిన వాడో చెప్పుచున్నాడు.

కార్య కార్యము లెఱుగ క
సార్యత వర్తించు గురువునైనను విమరన్
మర్యాద యనుమి వృద్ధా
చార్యులు పలుకుదురు వేద సమ్మత
మగుటన్.

ఇంక విష్ణుభక్తి యను పిల్ల బొంగుట
కష్టమని యుక చార్యుడు అందించిన
విషయమై, మహామోహరాజు శ్రోధా
దులు దాని నొంచగలరని ఊరడిల్లి, అయి
నను శత్రువర్గము నిసుమంతైనను నుపే
క్షింపగాదు ఎందుచేతననగా?

అఱకాలున విఠిగిన మాలు
కున్నాడెను బిడపఁజీవు కూరి నెడు గతన్

దఱిఁ జెఱుపమిఁ గొంచెపుఁ బగ
కలుకరి నరికట్టి పిడపఁ గడునొప్పించున్.

అనెను. ఇది కాటిల్లురి గాజనీనికి దర్ప
ణము వంటిది.

తల్లి బిడ్డలైన శ్రద్ధ, శాంతి యిర్వరు
విద్యా, ప్రబోధ చంద్రుల పుట్టుకకై
ఉపసమద్భామినిని వివేక మహారాజునకు
కలుపు ప్రతుత్పమును చేయుచున్నట్లులు
మదానులు కనగొని తమ రాజైన
మోహునకు వర్తమానమంతగా; శాంతిని
నిర్ణయింప మోహుడు శ్రోధునకు ఆజ్ఞా
పించును. అప్పుడు శ్రోధుడు.

‘కాదు కృత్యాకృత్యము
నీల హితి భాషణములు విన దభ్యస్తం
దైనట్టి విద్యమఱుమను
మానవు డెటువంటివాడు మత్సంగతుడై’

అని తన ప్రతిభను చాటును. ఈ
పద్యము చూనవుని మాస్వర్య మెంతకు
దిగజార్చునో తెలియజేయుచున్నది.

ఆ తర్వాత శ్రోధుడు తన భార్యయైన
తృప్తను జూచి శాంతిని మడియింప నీక
చాలును వరయ ననుచు

పుడమిలోమాఁబ్బంపు మడికొంతగలవాడు
గ్రామమెల్లను నేలగాఁ దలంచు
గ్రామమేలేడు వాడు కాంక్షించుగిరి వన

స్థల జల దుర్గక ద్రావ్య మేల
రాజ్య మేలేడువాడు రాజ్య వైభవమున
హెచ్చి తా నొక ద్వీప మేలఁ గోరు
ద్వీపమేలేడు వాడు లేజన్మయై మహీ
వలలు మెల్లను నేల వాంఛ చేయు

నిట్లు కడలేని యాసాస లీనుచుండ
జనులు బ్రహ్మాండ కోటులఁ దనివి నొంద
రనిన శాంతికిఁ గాలూడినైన గలదె
యెడము మదిఁ దృప్తి నీ వింత వెడలిలేని.

అని తన భార్యయొక్క ప్రభావమును
చెప్పును. ఈ పద్యము ఆశ అన్నది ఎట్లు
అడిగానల వాలు చేయునో వివరించు
చున్నది.

క్షేమములు తెలిసియు విష్ణుభక్తి మహా
దేవి శ్రద్ధాలలనకై నిరీక్షించు సమయ
ములో శాంతితో పలికిన మాటలు.

‘తన వారల యభ్యుదయము
తన కన్నారఁ గను గన్న
దాకను హృదయం
బంశంబు నపాయాశం
క్షణ దామరపాత నీరు గఱిఁ దల్లడిలున్’

అట్టియుల అభ్యుదయమును కనలార
చే వరకుగాని మనసు కుడి పడదను
విషయమును ఒక ఉపమాన కారునితో
హృదయ స్పందనను చెక్కుగా జీర్ణించు
కున్న దీ పై పద్యము.

మహా మోహము పరిభవమును విని
శండ్రియైన మనస్సు వ్యాకులడైన సమ
యాన విష్ణుభక్తి వ్యాస సరస్వతిని బంపి
ఆతని కుపదేశము చేయుచును. అప్పుడు,
వ్యాస సరస్వతి

లోకంబు అనిత్యములను
లోకాంతరమైన తెలివి లో నిలుపదగున్
శోకము నిత్యా నిత్య వి
వేకుల చిత్తములంజేర వెఱచున్ మనసా.

అని ఉపదేశించును. ఇంగు పై రెండు
చరణములందు పోతన భాగవతములోని
‘లోకంబులు లోకేశులు లోకస్థులుఁ దెగ
చుది నలోకం బగు’తో విరుందని స్ఫురణ
కలుగుతుంది. క్రింది చరణములందు ఆత్మా
నాత్మి వివేకులు అనిత్యములైన శరీరము
అనుకూర్చి కాని నిత్యములు శాశ్వతములు
నైన ఆత్మలను గూర్చి కాని, దుఃఖింప
రను భావము కల ‘అశోచ్యావ్య శోచ
స్త్యం అను గీతా శ్లోకము ధ్వనిస్తుంది.

ఏకము నిత్యము బ్రహ్మము
వైకృత విత్తులన్న వస్తువులెల్లన్
ఏకత్వ మెఱుగు వారికి
శోకము మోహంబు లేదు సుమీ మనసా!

ఈ పద్యమునందలి మూడుచరణములలో
సకల భూతములు తనయందును తనను
అన్ని భూతములయందునుజూచు సమైక్య
దృష్టి గలవారికి పరిమాతృ దర్శనము
కలుగుననే భావమున్న 'సర్వభూతస్థ
మాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మాని' అను
గీతా శ్లోకము స్ఫురణ. ఇంక అట్టి వారికి
శోక మోహము లేలయందును ?

ఇంక వ్యాస సరస్వతి దుఃఖకారణ
మును తెలుపుచున్నది.

పెంచినట్టి శోడిఁ బిల్లి భక్షించిన
జెందు వక పు పిచ్చుకందు గలదే?

పెంచుకున్న మోహమే దుఃఖ కారణ
మని స్పష్టమగుచున్నది.

ఇంక తత్త్వమిహి వాక్యార్థమును పురు
షునకు వివేకము బోధించు సందర్భమున
నొక పద్యము.

ఇది నేఁ గా నిది నేఁ గా
నిది నేఁ గా ననుచు నిశ్చయించుచు రాని
ర్వది యైదు నడచి యెయ్యది
తుదిఁ దోచెడి నదియె నీవు ధ్రువ మని
తలికన్.

ఇంచ భూతముల పంచీకరణముచే
నేర్పిన యిగురుయైదు తత్త్వములను
దాటిన ఆత్మ సాక్షాత్కారము అగును.
అదియే మాక్ష మని - అంతరార్థము.

ఈవిధముగా ప్రబోధించు దోదయను
నందు వెలసని సూక్తి సభులు, హితో
క్తులు వేదాంత రసగుళికలు పాఠకులకు
లభించు నని నిస్సందేహముగా చెప్ప
నొచ్చును ఆంధ్రసాహిత్యములో నింతటి
మహోత్కృష్టమైన ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ
మును వెలువరించిన జంటకవులకు సాహితీ
లోకము వినోదకై నా కృష్ణ భావ
మును కలిగి యుంటుంది.

— .U. —

ఆముక్తము - ఋతువర్ణన సౌందర్యము

- శ్రీ

ఆంధ్రభోజుడు సాహితీ సమరాంగణ
సార్వభౌముడు సకల విద్యా పారంగ
తుడు అయిన శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు
విద్యానగర సామ్రాజ్యముతో పాటుగా
విత్వత్కవితా సామ్రాజ్యమును గూడ
నేలుచు స్వీయ మేధా సంపాదితా
ప్రతిపాత సామర్థ్యముతో విష్ణుచిత్తీయ
మును నామాంకించు గల్గిన ఆముక్త
మాల్యదాప్రబంధమును వ్యభివ్యక్తి
పరిపూర్ణముగను నవర సభిరీతముగను మహా
కావ్యలక్షణలక్షితముగను రచించి ఆంధ్ర
భారతికి ఒక చక్కని కావ్య సుమును
నందించి రాజకవియై కవితా ప్రావీణ్య
ఫణీకుడై ఆంధ్ర వాఙ్మయ ప్రపంచము
నల్లిక్కుల యశో వైజయంతికల నెగుర
వేసినాడు.

ఏ తద్గ్రంథ కర్తృత్వ విషయమున
వాదోపవాదము లున్నమాట నిజమే
అయిననూ ఇందలి ఋతు వర్ణనములు పరి
శీలంగా ఇతర కవులయందు గానరాని
ఏదియో ఒక ప్రత్యేకత గోచరించు నని
చెప్పకతిప్పదు. ఇందలి ఋతువర్ణనా
వైచిత్ర్యిని తడవి చూడవలసివే పెద్దప
మునుచరిత్రములోని ఋతు వర్ణనములకును
వీరిని హస్తమిశ్రాంతము దృష్టించి మై
రాయల ప్రత్యేకత ఇందు కొట్టవచ్చి
నట్లుగా కనబడుచునే యుండు ననక
తిప్పదు కేవలము ఋతువర్ణనము లందే
కాక ఇతర వర్ణములందునూ ఈ ప్రత్యేకత
గోచరించుచుండును.

అష్టాదశవర్ణనలలో ఎఱుటాయమాన
మైనది ఋతువర్ణనము. ఎన్న యకాలము
నుండి నేటికీ కూ ప్రతియుగమునందునూ
ఈ ఋతువర్ణనము కావ్యముల యందు
విగాజిల్లుచూ వచ్చుచునే యున్నది.
నిజమునకు వర్ణనములకు కూడలి ప్రబంధ
యొగి ఎని ప్రసిద్ధి. రాయల ఆముక్త
మాల్యదా కావ్యములోని వర్ణనములలో
ఎఱుటాయమానమైనది ఋతువర్ణనమే !

సాధారణముగా కవులు ఋతువర్ణనము
లను గావించు సమయమున ఆయా ఋతు
పులకు తగినట్లుగా ఆ సమయముననుండు
వృక్షములను, జంతువులను, పక్షులను వర్ణిం
తురు. మరికొన్ని యాధారముల ద్వారా
ఆయా వర్ణనములను సాగించు చుందురు.
అట్టి వర్ణన విషయమున నీరాజకవియం
దొక ప్రత్యేకత గోచరించును. కావ్యము
నకు అప్రకృతమైననూ వివిధ పురాణ
గాథలు వర్ణనములం దినుమడింపఁ జేసి
రచనము గావించుచుండును. ఒక్కొక్క
తి ప్రత్యేకముగా ఒక సన్నివేశమును
కల్పించి ఒక్కచిన్న కందపద్యమునందే
ఒక చిట్టి కథగా ఉత్పేక్షాద్యలంకార
ములతో నలంకరించి వర్ణనము సాగించు
చుండును. పద్యముచదివినంతనే అందలి
సన్నివేశకల్పనము పాఠకజనులకు నూత్ర
ప్రాయముగా మనంబును తట్టునట్లుగ
నందించి మిగిలిన కథాభాగము వారి
యూహకు వదలివేయుచుండును. ఇట్టి
రచనా విశేషములతో నలరారిన ఈ
రాచకవి ఋతువర్ణనా సౌందర్యమును
ఇంచుకంత పరిశీలింతము.

ఆముక్తమాల్యదా కావ్యము నంగు
ఋతువర్ణన గ్రీష్మముతో నారంభమైనది.
పాండ్యదేశపు రాజైన మత్స్యధ్వజుడు
సామ్రాజ్యవైభవము లనాభవించు సమ
యమున గ్రీష్మము శాల్మలీఫల విదళనం
బుతో, బ్రారంభమైనదట. ఈవర్ణనమును
రాయలు సుమారు ఇరువదియారు పద్యము
లలో నడిపించినాడు. సాధారణముగా
గ్రీష్మమునందు అహస్ను వృద్ధి యగుచుం
డును. దానికికారణముఁ జెప్పుచూ కల్పిం
చి ఈ సన్నివేశమును ఇంచుకంత పరి
శీలింతును.

పడమరవెట్ట నయ్యుడుకుఁ

బ్రాళన మొల్లకీ కూటిపేదవై

బడలికనుండు నచ్చిలువ

పగ్గములన్ రవియాజ్ఞ మాటికి

న్యూడియడఁ బిచ్చగుంటు రథ

మున్నిలుప న్నయనంబు సాగమిన్

జడను వహించెనాఁగ దివ

సంబులుదీర్చు ము లయ్యె న త్తరిన్.

(ఆ.2. 49)

ఉడుకుప్రాళన మొల్లక కూటికినొచ్చినవియై
ముడులు విడిపోవుచుండ నర్కునియాజ్ఞ
చొప్పున అనూరుఁ డరదమునిలుపుచు నా
ముడులను బిగించుటవలనకల్గిన ప్రయాణ
జడత్వము వలన అహస్సు వృద్ధి బొంజె
నట. ఎంతటి అధూత కల్పనము?

సాధారణముగా నిండ్రలో దోసెలు
పోసెను విధమును ఋతు వర్ణనమున నిమి
ద్దిన తీరు గనుఁడు.

ఎసఁగు కట్టావిక్రియ నావి రెగఁగుఁ బాటి
యొండ ముకు కారమంబు ధూ

మండలమునఁ

బాలిలిచె హాపటఁ బండువెన్నెల చకోర
పోత విలితికిఁ జాపట్టు నోసినట్టు

(ఆ.3.60)

పెనముపై పిండి వోయగా నెగిన
ఆవిరివలె నావిరి యొగయుచుండఁ గానిన
పెనమువలెనున్న భూమండలమున వెన్నెల
చకోర-పిల్లలకు పలుచని దోసెలు పోసిన
ట్లుండె నట! ఎంత చక్కని కల్పనము!
ఇట్టి కల్పనము లింకెన్నియో గోచరిం
చును.

గ్రీష్మము తరువాత నాల్గవ యాశ్వాస
మున యామువాచార్యుఁడు ద్వీజయము
గావించె నన్న మతమును ఖండించి, ఆ
సమయమున వరుసగా వర్ష శరదృతువు
లారంభమైనవి. ఈ వర్ష ఋతు సమయ
మున సూర్యుఁడు కర్కాటక ప్రవేశము
చేయుట నా కవి అపూర్వ కల్పనముతో
చక్కగా చమత్కరించినాఁడు. సాధా
రణముగా నెత్తివారింటఁ గాపురముఁ
జేయు కుమార్తెలకు గర్భము గలుగ
బ్రట్టింటిక రచ్చెడు సన్నివేశమును ఎట్లు
చమత్కరించెనో చూడుడు.

వనధి గమనజగత్పార్క జనిత ఘృణులు
మరి ప్రసూతికి నతిని ధామంబు జేర

ఘనతః జొచ్చిన యిండ్లను తనయ లుండి

కాన్పనకుఁ బుట్టిని లేచుక్రమముగనియె

(ఆ.౪.78)

సూర్యకిరణములు మేఘములు గదా!

కాన సూర్యునివలన బుట్టినవి, అవి సమా

ద్రునిఁ బొందుటచే ఉదరము లను గర్భ

ములఁ దాల్చి జన్మస్థానమైన సూర్యునిఁ

జేరుచున్నవన్నట్లు వర్షించుచున్న వట!

వర్షింపు నెంచుండెడి ఆరుద్ర పురుషులను

కవి యుత్తేషించెడు తీరు గనుకు!

గగన రంగస్థలమైన మిగులఁ ప్రౌఢి

మమునఁ గాలికినిల్చి కోలము నటింప

బారి మొగంబున రాలు నిప్పుకలనంగ

గుంపులై రాలె మహి నిండ్ర గోపతతులు

(ఆ. 4.98)

అకాశ మొక నాట్యభూమి యట!

మబ్బులగుంపు కాలికాశక్తి యట! ఆమె

మోమునుండి రాలు నిప్పుకలె ఆరుద్ర

పురువులట!

ఇట్టి సన్నివేశకల్పనములతో సుమారు

అరువది పద్యములతో సాగించి శరత్తునం

దడుగిడినాఁడు. ఈ శరత్తు ప్రవేశము

కాగానే యాకాశము నలుపెక్కును

గదా! అదిహరిమణిజంబూఘలాసిత తామర

రుచులతో నొప్పుచుండె నట! శరదృ

తువునందు జలములు కలక లేలును గదా!

జలదేవతలు కెరటములను హస్తములతో

సోపానములపై ఆగస్త్యుఁ డను నిండుప

గింజనరుగ దీయగా నీరు స్వచ్ఛమయ్యె

నట! అట్లే చెరువులందలి పద్యముల పత్ర

ములపై చేరిన జలబిందువులు ఆగస్త్యుఁడు

సముద్రము నాహాళించినప్పుడు కడుపు

లోనికి బోయిన ముత్యములు వెలికి

గ్రక్కెనా యన్నట్లు పూరె నట!

ఈ వర్ణనమును సుమారు నలువది

యారు పద్యములతో నడిపించినాఁడు.

ఇక చివరికి వసంతము. ఇదికూడా అరు

వది రెండు పద్యములతో వర్ణితమైనది.

గోదాదేవి విరహతాపము నోరువ జాలక

యొన్న దట! దక్షిణదిక్కు. సూర్యుఁడు

తానును వేడిచేసిన యాదిక్కు మాడిపోవు

నని తలంచి సూర్యుఁడు ఉత్తరాయణ

ప్రవేశమయ్యె నట! ఎంతటి చక్కని చమ

త్కారము! కథలో కలసిపోయెడు రీతిని

ఋతువు నారభించుట గూడ ఒక విశే

షము. ఈ వసంతమున కింకుక కోరకం

బులు విరహాలకు వ్యథచేసిన రీతి గనుడు.

అకని నపుడు నవోదితుం డైన యట్టి

మరునకుం గుసుమర్తు వ న్యంత్రసాని

బొడ్డునోసిన కొడవలిశోలె విరహ

దాకింబయ్యెఁ గింకుక కోరకంబు.

(ఆ.౪.112)

మోగుగలు పుష్పింపగా ఆ ముగ్ధి గంక

గగా నెల్లగా నుండుటవలన నప్పుడే

యొవయించిన మస్మగుని బొడ్డునోసిన

నెత్తుగు గూడియున్న లిక్కి కొడవలివలె

విరహాలకు బాధఁ గల్గించుచున్న దట!

ఎంతటి చక్కని ఉత్పేక్షయో గదా!

భూమి యనెడు ఆడు ఏనుగుపై కప్పిన

బూసీసుకలె వసంతమున చిగురాకులు

దొడిగినవట! ఇక చివరకా ద్వీరేపముల

ద్విజత్వమును కోకిలల పంచమత్వమును

చమత్కరించిన తీరును పరిశీలింపుడు!

ద్విజతః గాంచియు మధుసేవ విడువలేక

బాతిఁ బాసిత లేంట్ల నిస్వనముఁగూడు

కొనటనో యనఁ గోకిల స్వనము నెలఁగ

దనకుమఱి పంచమత్వంబు తప్పకుండ

(ఆ.౫.119)

ఈ విధముగా తన ఆముక్త మాల్యదా

కావ్యమున ఋతు వర్ణనములను గావించి

ఇతర వర్ణనల విషయమునను మిక్కిలి

శ్రద్ధతో వివిధకల్పనాచమత్కృతులనో

కావ్యేంద్రిరను సర్వోలంకార భూషితగా

నలంకరించినాడు మన రాజకవి. ఆంధ్ర

జలజాక్షుఁ డనినట్లుగా ఈతనికి ఆంధ్ర

భాష యనాధ్యంబు గాదని క్రియా

రూపమున నిరూపించిన కావ్యాలంకార

మర్మజుఁడు మన కృష్ణదేవరాయ కవి

సార్వభౌముఁడు—

...0...

వాస్తవ కథనము

రాజమండ్రి వేదశాస్త్ర పరిషత్తువారికి సమాధానము.

విషయం : జ్యోతిష మహాసభా తీర్మానములు.

16-6-1980 రాజమహేంద్రవరం సమాలోచన పత్రికలో పీఠపాటి సూర్య ప్రకాశంగారు 'రాజమండ్రి జ్యోతిషాస్త్ర సభానిర్వాహకలైన వేదశాస్త్ర పరిషత్తువారి అభిప్రాయములను పరిశీలించి వలసిన అవశ్యకత ఏర్పడినది' అని వ్రాయుటచే మేము వేదశాస్త్ర పరిషత్తు వారికి ఈ సమాధానములను నిచ్చుచున్నామని విషయముగ మనవి చేయుచున్నాము.

(1) వేదశాస్త్ర పరిషత్తువారు 'కారణాంతరములచే కాలేకపోయినను కనీసము తమ అభిప్రాయములను లిఖితరూపముగానైనను పంపియుండలేదు. అట్లు వచ్చుటగాని, పంపుటగాని జరిగినచో వారి అభిప్రాయములను కూడ సమగ్రముగా చర్చించుటకు వీలయ్యేది' అని మాయందు దోషానివేశించినారు.

పరిషత్తు కోకాధికారులగు శ్రీ పీఠపాటి సూర్యప్రకాశంగారు మొదట పంపిన ఆహ్వానము డిశంబరు 81 ని అందింది. అందు జ్యోతిషాస్త్ర సభలు 1980 జనవరి 20-21-22-28 తారీఖులలో జరుగునని తెలిపినారు.

తరువాత వైవారు పంపిన రెండవ ఆహ్వానము 1980 జనవరి 15 మంగళవారమందినది. అందు 1980 జనవరి 20-21-22 మాడురోజులు జ్యోతిషాస్త్ర సభలు జరుగునని తెలిపినారు.

తరువాత 16-1-1980 తారీఖున శ్రీ పీఠపాటి సూర్యప్రకాశంగారు సంతకముచేసి 'ఇందుతో విషయముల పట్టిక పంపుచున్నాను. ఈపట్టిక మీకు విషయములు ముందుగా చూచుటకు సహాయపడును' అని వ్రాసిన లేఖ 18-1-1980

సాయంకాలమునకు చేరినది. 19 తారీఖున బయలుదేరు సమయమున వికాఖపట్నం నుండి పిడపర్తి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి సిద్ధాంతిగారు స్వగృహమైనట్లు ఉత్తరము వచ్చుటచే వేదాంగ మగు జ్యోతిషాస్త్ర చర్చలో పాల్గొనకూడ దను ధర్మభీతితో వై కారణమున తెలుపుచూ సభకు రజాలమని 19 సాయంకాలం శ్రీ పీఠపాటి సూర్యప్రకాశంగారి అద్రస్సుకు తెలిగిం ఇచ్చినాము.

వై పరిషత్తువారు మొదటి ఆహ్వానములో అనగా 1-12-79 తారీఖున వచ్చిన ఉత్తరములో ఈ చర్చనీయ విషయముల పట్టికను పంపినకాని లిఖిత మాపముగ సమాధానము వ్రాయుట శక్యము కానేరదు. శాస్త్రీయ విషయములను గూర్చి ఇంత అవ్యవధిలో అనగా రెండు రోజులలో అభిప్రాయమును పంపుటకు వీలుకాదని వై పరిషత్తుభ్యు లందరికీ విదితమైన విషయమే. ఈ చర్చనీయ విషయముల పట్టికను ఏకాగ్రణించేత మొదట మాకు పంపలేదో సహృదయులగు పరిషత్తువారికి తెలిసియెడల మాయందు ఇట్టి నేరారోపణ కవకాశముండ దనియే మనవి చేయుచున్నాము.

(2) 'ఎక్కడగా అభిప్రాయ భేదములు అయినాంక విషయ నిర్ణయమునకే కన్పట్టుచున్నవి. దీనిపై పెక్కు వాదోపవాదములున్నవి. పండితులందరికీ ఆమోదయోగ్యమైన ప్రమాణ నిర్ణయ మింతరకు జరుగక పోవుటచేత కి పునఃపునః పరీక్షనావశ్యకత ఏర్పడుచున్నది' అని తాము సభకు నిర్వహించుటకు గల కారణమును పరిషత్తువారు ఉదహరించినారు.

న్యాయవృష్టితో చూచిన అయినాంక విషయము వివాదగ్రస్తమైనది కాదు. కారణమేమన నిబంధనకర్తలు, శతాబ్దములనుండి ఉద్బంధులగు నాచారపండితులు, ఇటీవలికాలములో కమిటీవారి రిపోర్టుకు ప్రార్థమే యావద్భారతమునందు గల అత్యధిక పండితులు, గ్రహించిన తీరు చూచిన అయినాంకలకొరకే సభ చేయుచుటలో అధికభయము, వ్యర్థప్రయాస తప్ప ప్రయోజనం కనుపడిన మాట వాస్తవమని స్పష్టమైనది. మరియు రిపోర్టు వారు కి సంకల్పిరములు విమర్శచేసి బహుపండితామోదములను పొందిన అయినాంకలను 2,3 రోజుల ఈ అవ్యవధి కాలములో కాదని మరేయొక రకముగ తేల్చగలమనుకొనడంలో దూరదృష్టితో చూచిన పరిషత్తువారు కొంచెముతోందరపడి కేమో యనిపించుచున్నది.

(3) 'వేదాంగ రచనలో వైరుధ్యం అంటూ ఏమీలేదని, రిఫారం కమిటీవారి పిఫార్సులను ఏనాడో ఆమోదించటం జరిగినదనీ వ్యాసకర్తలు సోపపత్రికంగా తమ వాదమును ప్రతిపాదించారు' అని తమనుగూర్చి తామే ఎవరో వ్రాస్తున్నట్లు వ్యాసకర్తలు వ్రాసికొన్నారు' అని పరిషత్తువారు మమ్ములను అధిక్షేపించినారు.

ఆంధ్రప్రభవారిని ఈ విషయమును మేము వ్రాసినామో లేక ప్రభవారే తమ అభిప్రాయముగ వ్రాసినారో అడిగి తెలుసుకోవడం ఇట్లు అన్యాయముగ మేమే వ్రాసుకొన్నామని అధిక్షేపించుట ఉదారులగు, భావజ్ఞులగు. వై పరిషత్తుభ్యులందరికీ ఎంతయు తగిన పని యని మనవి చేయుచున్నాము.

(4) 'ఇంతకూ వీరు అన్న ఉపపత్తులు గత శతాబ్ద సంవత్సర పుష్కరసభ (అప్పటికి బహుశః వీరు పుట్టి ఉండకపోవచ్చును.) 1934 మైనూరు సభ, 1955

పుష్కరాధిక మాస నిర్ణయసభ, 1968 ఢిల్లీసభ - ఇట్టి సభలయందలి తీర్మానముల పేర్కొనుటయే. ఏ ప్రమాణముల ఆధారముగా ఆయాసభలలో ఆయానిర్ణయములు జరిగినదీ వివరింపలేదు. ఈవిధంగా వీరుద్దేశించిన సందేహ నివృత్తి అత్యంత ఎంత మాత్రం నెలవేరలే దనుట సత్యదూరం కాదు' అని విపరీతముగా వైపరీత్యవారు గ్రహించిరి.

మా జననమునకు పూర్వమునుండిచైత్ర పక్షాయనాంశము ఆయా యీసభలయందు నిర్ణయించినట్లు, పై పరిషత్తు వారును అంగీకరించినట్లు, మేము ఆసత్యమును ప్రకటించినట్లు, వారేస్పష్టపరచుచుండిరి. (ఈ విషయమునే ముందుముందు ఆక్షేపణముల దృఢపరచుచూ) ఆ తీర్మానములను ఏ ప్రమాణములచేసినాలో యని పై పరిషత్తు వారికి సందేహము కలిగిన తాము వాట్లను స్వయంగాచూచి అందలి ముచ్చటలను గ్రహించవలసిన విధి పరిషత్తు వారియందుండగ ఆ ప్రమాణముల మేము మా వ్యాసములో చూడక పోవుటయే వారికి సందేహ నివృత్తి కాకపోవుటకు సాకుగా చెప్పుచున్నారు. గ్రంథకర్తలకు గాని, వ్యాసకర్తలకుగాని, ఒక నిర్ణయము చేయునపుడు సహాయ భూతిమగు తత్త్వ నిర్ణయములను గ్రహించడమే గాని; ఆ మూలాగ్రముగ తత్త్వవిమర్శలను వ్రాయడము వ్రాచిన కాలమునుండియు సంప్రదాయసిద్ధమై లేదు. ఏవ్యాసకర్తలయినా తత్త్వనిర్ణయములను అన్యధాగా వ్రాసినచో అది క్షిమార్హమైన తప్పుగాదు. ఆయా సభల నిర్ణయమును మేమన్యధాగా వ్రాయుచో అది మరొకప్పుడు మేమువ్రాసిన ఆయా సభల నిర్ణయములు పై పరిషత్తు వారు సత్యమని అంగీకరించుటచే తద్వ్యత్రాంతములు లేప్పించుకొని సందేహ నివృత్తి చేసుకోవలసినదిగా కొరచుచున్నాము.

(5) 'అయనాంశముల గురించి స్థిర నిర్ణయము జరుగ లేదనుటకు వారు వ్రాసిన నట్లు మరల మరల సభలు జరుగుటయే తార్కాణము. ఒక వేళ నిర్ణయము జరిగియే యున్నచో అందలి సామంజస్యమును నేడు భిన్న భిన్న అయనాంశముల స్వీకరించేవారికి సప్రమాణముగా వివరించి వారిచే ఆమాదింపజేయవలసిన బాధ్యత ఈ ప్రసిద్ధ బోధిపపండితులపై నున్నది. ఇట్టి సమన్వయ పద్ధతికై సభల ఏర్పాటు ఎంతయు అవసరము' అనునది పరిషత్తు వారు తమ సభావకాశమును కల్పించుకొనుటకు వ్రాసినదని స్పష్టమగుచున్నది.

ఎన్నియో సభలయందు ఏకగ్రీవ నిర్ణయము జరిగిన దని, భారతదేశమునందు అత్యధిక పండితాచార్యమును పొందినదని నిర్ణయ పురస్కరిముగ ఆ సభలు నిరూపించగ ఇట్లపార్థిము కల్పించుట పరిషత్తు వారికి తగిన సమన్వయ పద్ధతిగాదు. గత వంద సంవత్సరములనుండి ఎన్ని తీర్మానములు జరిగినను వాట్లను సరకుచేయక తమ దారినే తాము నడచుచున్న పరిస్థితిలో బాధ్యత మాయందు కలదని పరిషత్తు వారు వ్రాయుట తత్త్వ తస్వభావములను గమనించక వ్రాసినది గాని అన్యము కాదు.

(6) పరిషత్తువారు 'ప్రభుత్వ శాసన ముద్వారా అవి సాధించవలె' ననుకొనుట వారి వాదమునకు పుష్టిని చేకూర్చుదు' అని వ్రాసినారు.

అందరిని ఒకే మార్గమున నడిపించవలయునన్న సత్యమునకు అంతరింపై మార్గములేదు. తాబట్టిన కండటికి చూడే భుజమువారికి, న్యాయాన్యాయ విమర్శలేని వారికి, శాసన ప్రయోగం తప్పుమరియొక గతిలేదని దృఢముగా చెప్పుచున్నాము. అట్టివారికి సభలలో ప్రయోజనము మృగ్యమని పరిషత్తు వారికి మనవి చేయుచున్నాము.

(7) పరిషత్తు వారు 'సిద్ధాంతముల కంటెను - ప్రమాణముల కంటెను శ్రీ మధుర కృష్ణమూర్తి సిద్ధాంతిగారి పేరు, శ్రీపాద వెంకటరమణ సిద్ధాంతిగారి పేరు ధూళిపాళ ఆర్కసోమయాజులు గారి పేరు ప్రస్తావించిన తీరుచూడగా వీరికా పండితులపైగల వ్యక్తిగత రాగద్వేషాదికము అధికముగా గోచరమగుచున్నది' అని మరియొక దోషాలోపణ మాయందు చేసి యున్నారు.

వారు మైసూరు మొదలగు సభలలో నుండగ వారి ఎదుటనే వారికి వ్యతిరేక తీర్మానములు అయినవని చెప్పుటకు వారి నామధేయములు పేర్కొనవలసినవచ్చినది గాని వారియందు మా కట్టి వ్యక్తిగత రాగద్వేషములులే వని శాస్త్రీయ ప్రసంగాములయందే ఆదరాభిమానములు కలవని పరిషత్తు వారికి మనవి చేయుచున్నాము.

(8) 'చైత్ర పక్షాయనాంశలే స్వీకార్యములనీ 22 అయనాంశలు స్వీకరించిన పద్ధతియే శ్రేష్ఠమైనదని ఏనాడో నిర్ణయింపబడియుండగా తాముఒకటి, రెండు సంవత్సరముల పూర్వమువరకు రెండుపద్ధతుల పంచాంగములే ప్రచురించి యుండినో దుమాహము' అని పరిషత్తువారు మామీద ఆభాసదోషాలోపణ చేసియున్నారు.

మేము పూర్వమునుండియు రెండుపద్ధతులను చూపి ఒక మార్గమందు సత్యత్వమును, మరియొక మార్గమందు అవాస్తవికతను నిరూపించి దేశప్రజల కొంకు, చూపించెడి వారిము అందేదన్యాయమోదానిని ప్రకృతం ప్రచురించుచున్నాము. ఇట్టిపరిస్థితిలో 1, 2 సంవత్సరముల పూర్వమువరకు రెండు ఎదురు ప్రచురించినారని పూర్వపక్షము లేవదీసినారు. దానికి శాస్త్రీయమగు సమాధానమును

చెప్ప చున్నాము. అనాది నుండియు శాస్త్రకర్తలగు అనేక గ్రంథకర్తలు శాస్త్రీయ నిర్ణయము చేయవలసి వచ్చునపుడు, పూర్వపక్ష సిద్ధాంతములను జూపుచున్నారు. మేమును ఆమార్గమునే అనుసరించి చూపినారము. దీనినే కాళిదాసు ఇట్లు చెప్పెను. నయవిద్భి ర్న వే రాజ్ఞ సదస చోపదర్శితమ్ పూర్వవి వాధవత్పిత్త స్తస్మి న్నాభవ దుత్తరః నిజ మును తెలియుటకు సత్యసత్యములను చూపించ వలసిన ఆవశ్యకత శాస్త్రసంప్రదాయ మగుటచే మేమును ఆమార్గమునే అవలంబించినాము. ఈ విషయము శాస్త్రీయదృష్టితో చూచిన దుమాహము కానేరదు, అని మనవిచేయుచున్నాము.

(9) 1930 జనవరి 30 తేదీన ఆంధ్ర ప్రభలో (1) సరియనపద్ధతియే అనూచానమైన భారతీయపద్ధతి. దీనిని బట్టియే అధికమాసక్షయమాస క్యవస్థ ఏర్పడుచున్నది. పాశ్చాత్యసాయనపద్ధతి మన కర్మకాండ కనుకూలించదు.' అని పరిషత్తు వారి సభలో మొదటితీర్మానమున పేర్కొనబడినది.

దానిని పురస్కరించుకొని మేము 1930 మార్చి 7 తారీఖు ఆంధ్రప్రభలో ఈ విధముగ విమర్శించినాము. 'మన ఆంధ్ర కేశములోని పంచాంగ కర్తలు, పంచాంగసంఘము కూడ నిరయన పద్ధతినే గ్రహించి పంచాగాలు రచిస్తున్నారు. సాయనపద్ధతి కర్మకాండ విషయమున ఎక్కడా ఆచరణలో లేదు. కనుక ఈ తీర్మానము చర్చితచర్చణమే గాని వివాదగ్రస్తమైన దానివిషయంగా తీర్పు కానేరదు' అని

దీనిపైని పరిషత్తువారు 16.6.1930 సమాలోచన పత్రికలో పంచాంగ గణితము, నిరయనపద్ధతిని సాగించినపుడు దృక్పిద్ధికి ఆయనాంశ సంస్కారాది

కము గావించుట అవసరమనుకొన్నపుడు సాయనపద్ధతిలోనే పంచాంగ గణితము కూడ విల సాగింపరాదను ప్రశ్నకు సందేహమునకు ఆస్కారము లేకుండ నిరయనపద్ధతి పంచాంగరచన కావించుట సమంజసమే యని నిర్ధారించుట అవసరమయి యుండ ఆప్రయత్నము నాక్షేపించుట యుచితమా?'' యని ప్రశ్నార్థకముగ సమాధానము చెప్పినారు.

పైసమాధానము చూడగా ప్రకృతములో ఎవరును సాయనపంచాంగమును రచించుటలే దని స్పష్టము. ఇక ఎప్పుడైనా ఇట్టి సంఘటన కలుగు నేమో యని ఈతీర్మానము చేసియున్నట్లు స్పష్టము. కనుక ప్రస్తుతము వివాదగ్రస్తమైన విషయము గా దని వారంగీకరించి నట్లు స్పష్టము - కనుక ఈతీర్మాన మెట్లున్నదనగా 'కొనగలగేన పెట్టగలపాదును తినెను' అన్నట్లున్నది కావున ఈతీర్మానము అప్రస్తుత మని స్పష్టము.

(10) 'ఆయనాంశనిర్ణయ విషయమున ఇంకను పరిశీలన అవసరమని దూరదృష్టితో గావించిన తీర్మానము ఆభాసమని..... యంతి రమణీయమో ఆలోచించ వలసియున్నది అని పరిషత్తు వ్రాసియున్నారు.

ఉపపత్తిందు కేఖరమున దుర్గాప్రసాద ద్వితీది మహాశయులు ఆయనాంశ నిర్ణయ సందర్భమున ఇట్లు పేర్కొనియున్నారు.

'ఇట్లం చ పూర్వదర్శితే నివ పథా' ఆయనాంశజ్ఞానం సుశీకమ్. అముమేవ పన్థానం సిద్ధాంతదర్పణకర్తా చంద్ర కేఖరసామంతః. సిద్ధాంతజ్ఞమణి పరిష్కారా విష్కారిణో బాపుదేవశాస్త్రి. గణితగోల పారదృశ్యా సుధాకరద్వితీచ ఆశ్రయంతే. అత్యైవయూరోపీయనగణిత సామ్రాజ్య ధురంధరః కేతకీ కర్తాపిత త

హస్తావలంబ ఇతి ప్రాచా మర్యాచాంచ ద్వావింశత్యంశాసన్నేయనాంశే సహానుభూతి రస్త్యేవ..... అస్మిన్విషయే 1798 శకే కాళ్యాం భట్టసఖారామ బాపుదేవశాస్త్రి రానడోపాఖ్య బాలశాస్త్రి సుధాకర ప్రభృతీనాం చ సంమతయోపి పంచాంగోపపాదనపుస్తకే ముద్రితా ఇత్యలమ్.

వేంకటేశ కేశకరులు ఈప్రకారముగ చెప్పిరి.

అష్టాదశాయనాంశానాం ప్రచారోపి తేనాం స్వతంత్రత్వాత్. నవీనత్వాత్ మునినిర్ణీతవిభాగ విరుద్ధత్వాత్ సులభదృశ్యవైషమ్యాచ్చ ఇదానం క్రమేణ లుప్తప్రాయాః.

తస్మాత్పరంపరాకుద్ధాః గణితకుద్ధాః శాస్త్రకుద్ధాఃయేఽఽ ఆయనాంశాః తే ఏవ అత్ర మయా ఆదృతా, లక్ష్మితాశ్చ. సర్వైఃపంచాంగకర్తృభిః తేఏవ సంగ్రహ్యైశ్చితిబిజాపురే కా.శ. 1850 ఆశ్విన కుక్ల 10 మీ. విజయా

కేశక రాహవ్యరామకృష్ణనూనుః
వేంకటేశః

ఇత్థం ద్వితీయవారముద్రిత బోధోత్పిన్దణితే కర్తతే ||ఇతి||

మారు సంవత్సరముల క్రితమే కాశీలో జరిగిన సమ్మేళనములో సఖారామపండితులు బాపుదేవశాస్త్రి, బాలశాస్త్రి, సుధాకరద్వితీది పండితులు 22 అంశా సన్నమున ఆయనాంశాలు అంగీకరించినట్లు కేశకరు ఆయనాంశలతో సరిపోవుచున్నట్లు దుర్గాప్రసాదద్వితీది గారు ఉపపత్తిందు కేఖమున చెప్పినారు. మరియు వీరి సంతకములు బాలశాస్త్రి గారి సంతకముతో సహా పంచాం

కళాకర శ్రీమంతులను ముద్రిత పరిశీలనలు అని ముద్రితపాద ద్వితీయ ప్రాసాదము శతకములు (1) సంకల్పముల క్రితము 14 అయినాంశముల స్వరీతిములు, నవీనములు, మునిస్థితి విభామనకు విరుద్ధములు, వైవిధ్యము ముఖ్యముగ ప్రత్యక్షము కనుక పురుష క్రమముగ లక్ష్యప్రకరములు. ఆకారము వలన పరిపరామిద్ధములు. గణిత శుద్ధములు. కాస్త్రశుద్ధములు అగు 22 అయినాంశములు నాచే అధిరించబడినవి, రక్షించబడినవి. పంచాంగకర్తలు అందరు 22 అయినాంశాలనే గ్రహించవలెను. అని ప్రమాణీకరించిరి. అట్టి మహామహులచే నిర్ణయింపబడిన తీరుననే వేషారామేశం పంతులుగారి తీర్మానము, విన్నా ఆపాన రావుగారి తీర్మానము, రామచంద్రపుర సభాతీర్మానము, పంచాంగ సంశోధక సంఘవారి తీర్మానము, ఢిల్లీసభవారి తీర్మానము, కంచివారు గ్రహించిన అయినాంశము, శృంగేరివారు గ్రహించిన అయినాంశము, ప్రకృతి 23 అంశాలలో నుండుట వలన అయినాంశవిచారిణ అనవసర మగుటచే ఆభాసతీర్మానముని మేము విమర్శించినాము. శ్రీ బాపుదేవకాస్త్రీగారు, శ్రీ నుధాకర ద్వితీయగారు, శ్రీదుర్గాప్రసాద ద్వితీయగారు ప్రాసాదపాదాలనే నిర్ణయించినట్లు 'ప్రాచీనమర్పాచార' అని దుర్గాప్రసాదద్వితీయగారు చెప్పినారు. మన ప్రాసాదములు భారతీయ సిద్ధాంతానుసరణముగ నిర్ణయించుట చేతనే పంచాంగ రచన ఇదమిథి మని నిర్ణయించుటకు పరివర్తనభాధ్యతలగుగాని, నిర్ణేతలగుగాని శక్తిలేకపోయిన దని ఋజువైంది అని విమర్శించినాము. అది సత్యప్రకరణమే

గాని అధ్యక్షులగుగాని, నిర్ణేతలగుగాని తొందరపాటుతో ఈ విధిని దృష్టితో ప్రాయశః దని మనవిచేయుచున్నాము. ఉన్న యథాముల చెప్పకంటే వచ్చినంత ప్రతి 1000లో పరివర్తనమును క్షమించమని కోరుచున్నాము. కాస్త్రీయ విమర్శములు కల్గినట్లు ప్రకటన చేసిన మంచి చెడ్డలను విమర్శించే హక్కు ప్రతి మానవునకు కలదు. విమర్శలో ఉన్న నుంచి చెడ్డలను చూపుటయేగాని ఆకారవలన అనురూప ప్రవర్తించుట మాధ్యమము లక్ష్యము కాదనియు వాస్తవమున, జరిగినగాని నే చెప్పినా మనియు మనవిచేయుచున్నాము.

(1) 1980 జనవరి 31 తారీఖు ఆంధ్రప్రభలో 'కాశీపండితులు మురారి లాల శర్మ నూర్యసిద్ధాంత రీత్యా ఒక పంచాంగం, దృక్పథాంతరీత్యా కమిటీ వారి పంచాంగం బాడ ఉండడం మంచి దని కర్మకాండకు నూర్యసిద్ధాంతపంచాంగాన్ని గ్రహణాదులకు కమిటీ వారి పంచాంగాన్ని అనుసరించాలని నూచించారు.' అని కలదు.

దానిని పురస్కరించుకొని మేము కుక్రవారం 1980 మార్చి 7 తారీఖు ఆంధ్రప్రభలో ఈవిధంగా విమర్శ చేసినాము. 'రెండును ఉండవలె ననుటలో భూగర్భ, భూపృష్ఠములు అనగా ఒక వృత్తములో కేంద్ర పరిధులకు సంబంధం లేదనుటలో అచట సమావేశమైన పండితులకు దృక్పథమేగానేమియో అర్థంకాలేదని తేటతెల్లమవుతోంది. కారణమేమనగా అన్ని సిద్ధాంతాలయందు దృగ్గణి తమునుకూర్చి చెప్పబడినది. అంతే కాదు గుర్తించలేక సిద్ధాంతరీత్యా ఒక పంచాంగం దృక్పథాంతరీత్యా కమిటీ వారి పంచాంగం ఉండడము మంచి

దనుటలో పని లేదు' అని కాస్త్రీయము, గోరీయము అగు విమర్శములకు విగ్రహముగా విమర్శించినాము.

ఇట్టి పరిస్థితిలో పరివర్తనము 16.6.80 సమాచార పత్రికలో స్వతీర్మానములో అని ప్రారంభించి..... బైచిత్యం వారికి తెలియవలెను' అని వ్రాయుచు మా యందు తోషకోపణ చేసియున్నారు.

మేము సభాతీర్మానములో 'సిద్ధాంత రీత్యా ఒక పంచాంగం దృక్పథరీత్యా ఒక పంచాంగం ఉండడం మంచిది' అని నిర్ణయించినారని లేనిదానిని ఉన్నట్లు వ్రాసినా మనుటచే పరివర్తనవారు రజ్జు స్పృహంతుని పొందినా రనుటలో సంతకములేదు. అచట సభలో సమావేశమైన పండితుల అభిప్రాయమును విమర్శించగా తొందరపాటుచే తీర్మానమును విమర్శించినా మనుకొనుట పరివర్తనవారికి మా మీదగల భావావేశముచే లేనిది ఉన్నట్లు కనుపడిన దనుటలో సందేహములేదు.' అని కలదు చి

(12) తాము పేర్కొన్న అయినాంశాలనే గ్రహించి నూటికి 99 పంచాంగ రచన చేయునున్నట్లు ఓడపర్తివారు వ్రాసియున్నారు అది సత్యనిరూపణకు నిలుచునది కాదు. అని పరివర్తనవారు మేము సత్యము వ్రాసినట్లు చెప్పినారు.

మేము నిర్ణాధారముగ అనిన మాట కాదు. కమిటీవారు 1958 A-D. నాటికి భారతదేశములో అన్నిప్రాంతములనుండి ఏ పంచాంగకర్త ఏ అయినాంశాలను గ్రహించెనో పట్టిక యిచ్చినారు. అది చూచిన సత్యనిరూపణకు నిలుచునో లేదో తెలియగలదు. అని మనవి చేయుచున్నాము.

(18) పిడపర్తివారి చైత్రపక్ష వాద అయినాంకాయనాభావకాలములు సత్య దూరమాలని, తప్పని మధుర కృష్ణమూర్తి సిద్ధాంతిగారు సహేతుకముగా సుప్రమాణముగా వేరే సమాధానము వ్రాసియున్నారని పరిపత్తువారు వ్రాయుట ఎంతయో అనుచితమైనదిగ మనవిచేయుచున్నాము.

పరిపత్తువారికి మధురవారి వాదమే న్యాయమని, ధర్మమని తోచినపుడు, ఈ అసంపూర్ణతీర్మానము లెందుకు? ధైర్యముతో అధ్యక్షులచేతను, నిర్ణేతలచేతను, మధురకృష్ణమూర్తి సిద్ధాంతిగారి పద్ధతే న్యాయమనీ, అనుసరణీయమనీ, పరిపత్తువారు ఏల నిర్ణయము చేయించలేదో ప్రజలకు సమాధానము చెప్పవలసిన బాధ్యత తమయందు కలదని మనవి చేయుచున్నాము (దేవద్రవ్యము-ప్రజాద్రవ్యము సభకు వినియోగమైనది).

—: ఫలీతార్థము :—

రాజమండ్రి జ్యోతిష సభాతీర్మానముల సారాంశ మిట్లున్న దనటలో సత్య దూరతలేదు.

శ్లో॥ మృగతృష్ణాంభసి స్నాతః
ఖిలస్స కృత శేఖరః
ఏష వంధ్యాసుతో యాతి
శశశృంగ ధనుర్రః
ఇట్లు - సహృదయ విధేయులు,
సోదరులు

పిడపర్తి చినకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి,
పిడపర్తి గుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి.
28-7-1980 పొడగట్లపల్లి.

(ఆంధ్రప్రభయందలి పిడపర్తి సోదరుల మొదటిన్యాయము, వేదశాస్త్ర పరిపత్తువారి సమాధానము, శ్రీ ఘోష కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారి సమాధానము, శ్రీ పిడపర్తి సోదరుల వాస్తవ ధనము చదివిన పాఠకులు ఆయా రచనలలోని బొచ్చిత్యానాచిత్యములను గూర్చి సంగ్రహముగా వ్రాసిన 'సమాలోచన' ప్రచురింపగలదు)

—:0:—

ఆంధ్రపురాణ ప్రశంస

— శ్రీ రామవరపు వేంకటేశ్వరశర్మ.

* శ్రీకారంబును జాటె గాదా! కవితా
'శ్రీఖండ' చర్చావిదుం
దేక్షకమ్మ 'పురాణ' 'చైత్రరథమం'
దింపారనావాహనన్

లోకస్తుత్యకు వాణికిన్ సలిపి ను
ల్లోకాక్షరాచ్చాకళా
లోకంబందుటలోన పిన్నలకు నా
మాధంపుటాదర్శమై॥

* మధురామోద రసప్రఫుల్ల గుణసం
పశ్చానసాంబుండు, వాక్
నుధలన్ జల్లి పసండు, జిందు కవితా
కుభ్రప్రభాశ్లేందుడౌ
'మధునాపంతుల' వంశ శేఖరుడు శ్రీ
మ 'తృత్యనారాయణుం
డు' ధర్మ దక్కరాగడ్డ కర్ణుడే! తద
న్యం డెందు భావించినన్'

* అనవద్యోధిత గద్య పద్యరచనా
న్యాపారపారీణమై
ఘనభూపాల మహేలిహాస కథనా
కమ్ర ప్రభానుస్ఫుర్తి శో
భనమా 'ఆంధ్రపురాణ' కావ్యమున క
బ్రాల్ పాతికీనాడు నిం
డెనటే! సర్వరిజ్జ చిత్తముల పం
డెన్ మోదసస్యప్రభల్ ॥

* ప్రతిపర్వరసోదయమై
ప్రతి దీనికి లేదటన్నపగిది నుదంచత్
ప్రతిభావ్యుత్పత్తు లాలయ
గృహిణి రచించె నార! కీర్తిస్ఫూర్తిన్ ॥

* ఒకయెడచరిత్ర దృష్టియు
నొకయెడసాహిత్య సృష్టియొక్కింతేనిన్
కకవికలు గాక రెండున్
వికసనమునుబొందె బడుగు వేకియొక
బోలెన్ ॥

* పదపదమం దువాత్తిరిగు
వత్తిరి భావవికాస భవ్య గుం

పదపాదలన్, మహాభ్యుదయ
మాన్యతమాశయ దివ్యబోధనా
స్పదముగ, నూతనాంధ్రకృతి
వంచకమందున నగ్రగణ్యమై
యొదర, రచించెనార! మహి
మోన్నతి 'నాంధ్రపురాణ'
కావ్యమున్ ॥

* ఒడలుప్పొంగు సమాత్మకత్వమిడునా
యొద్దంపుఘట్టమ్ము లా
క్కడ గుండెల్ వడి బిండిచేయు కరుణా
గీతి ప్రసారమ్ము లా
క్కడ, సాహిత్య కళాప్రసంగవిసర
తీర్తిప్రభామూర్తు లా
క్కడని 'యాంధ్రపురాణ' కావ్యమునమీ
ల్క్రిడల్ వెలరించె బో॥

* అమృతపునోతి నిల్చు కృతి
యోగద! నాటి గుణాధ్యుకావ్యహా
మము, మనశబ్దకాసను న
మంచిత భారతకావ్య కృద్విధా
నము, కవిసార్వభౌముని ఘ
నంబగు నక్కనకాభిషేక ప
ర్వము మొదలైన గాథల ప
రంపర 'నాంధ్రపురాణ' మిమ్ముసాన్.

* శారదదా తివేళలఁ బ్ర
సన్నుతి స్ఫురణంబుగల్గి గో
దారివలెన్ జెలంగు కవి
తా విభవాన్వితమైన అమృత
భారత మాంధ్రరాణ్ణికర
భవ్యపుణ్యము రాగ్యహేంద్రమం
దేనియించు తెన్నుగ నా
హిన్ గడుచిత్రిపుడైనలీలయౌ॥

* 'అమలాదాతము, ధర్మనిర్వహణ ము
ర్యాదమ్మ' ఆంధ్రప్రభా
వము లోకంబున నెంతదాక మిగులన్
వ్యాపించునో అంత దా
క, మహోదార కథానుధార్మిక కవితా
కల్యాణపూర్ణ పకా
శము నీ'యాంధ్రపురాణ' మొప్పుల! ప్రశ
స్తంబై నుధీశేఖ్యమై ॥

ఋతు మోష - ఒక పరిశీలన

— శ్రీ పి. వి. యస్. ఆర్. కె. శర్మ.

ఈవిధముగా కవిత్వకృతి భాగ్యవంతుని తనవ్యక్తిత్వము నానందించిన తీరు మనల వాక్కించును.

కాలచక్ర గమనంలో ప్రకృతిలో గల్లు మార్పులకు చిహ్నములే ఋతువులు. మానవుడు నిత్యజీవన కృత్యాకంట కావ్యత పథగామియై అనుక్షణము కంట దుచు ప్రకృతిచేతనే ఊరట పొందుచున్నాడు. ఈజీవిత సుమము నలిగిపోక లసినదికాదు. దీనిలో నెంతయో పరిమళము. సౌందర్యము, గలవని తెలుసుకొంటున్నాడు. ప్రకృతిలో బుట్టి ప్రకృతిలో పెరిగిన ప్రాక్తన మానవునికి వారసుడైన శేటిమానవుడు ప్రకృతి నుండి ఎన్నియో జీవితసత్యాలను పొందుకొన్నాడేకాక, దేశతలని వేరు వేరు చేర్చునుంచి ఆరాధించుటేగాక, ఆచేతకమైన ప్రకృత్యంశములను చేరినములు గనే భావించునంతటి తాదాత్మ్యము ప్రకృతితో మానవున కేర్పడినది. కావుననే మేఘములను, పిల్లలెమ్మలను, హంసలను కీరములను ఆత్మీయులుగా భావించి వానితో తనగోడు చెప్పుకొన్నాడు. సంజేశములు పంపినాడు.

ప్రకృతి సౌందర్యమునకు ముగ్ధులు కానివారెవరు? ఇంక కవుల విషయము చెప్పబనియే? ప్రకృతిని తిలకించి పులకించిన కవిశ్రేణులు తమ కావ్యములందు ప్రకృతికి మహోన్నత స్థానము నొసగినారు. కొందరు కవిపుంగవులు ప్రత్యేకముగా ఋతుకావ్యములనే వ్రాసియుండిరి. కొందరు తాము వ్రాయు కావ్యములం చెడనెడ ఋతువర్ణనలు ప్రవేశపెట్టి తమ సౌందర్య తృప్తిని తీర్చుకొనిరి.

గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మగారు రచించిన 'ఋతుభూష' యను ఋతుకావ్యము గత దశాబ్దారంభమున వెలువడిన ఉత్తమ కృతిరత్నము. వీరింతకుమునుపు మాత్రమే ఆర్నాల్డుయొక్క ఆంగ్లానువాదమైన

'సారాబు-రస్తుము' నకు 'సారాబు' పేర ఆంగ్లానువాదముగ పద్యకృతిని వెలువరించిరి. వారిపద్య రచనా నైపుణి, భావనాశక్తి, వారి యాత్మభూష ఋతుభూషముం చెల్లెడల విస్తరించియున్నది.

'నాకవిత్వం నాటినుండి నేటివరకు గమనించిన వాళ్ళకు ఒక అంతర్లహరి అన్నిటిలో అనుస్మృతముగా ప్రకటిస్తూ ఉండటం దౌర్బల్య మేమి? అన్ని శేషేంద్ర వాక్యాలు నిజమని తెలియును. నాటినుండి ఇటీవల వెలువరించిన 'సమద్రం నాకేరు' వరకు వీరికవిత్వమందంతట సౌందర్య విహీను, వ్యధార్థతలయధార్థదృశ్యాలు గోచరిస్తూనే ఉంటాయి.

'వ్యక్తచే దీనులగాథ కొక్కటయినన్

బాష్పమ్ము రాకున్నచో

పదబంధమ్ములు బంధుర ప్రణయ భా

గస్పంద సందోహముల్

మృదులమ్ముల్ పదివేల కూర్చు మది సా

హిత్య మ్మె రాహిత్యమై

నిగురం బోవును గాక కాలకట్టిలో

నిగ్గంధబంధూకమై'.

అన్నది వీరి కవిత్వావర్ణము. వసుంత ఋతు సౌందర్యముచే పలువిధముల నానందించుచున్నను, కూగివాని దైన్యము ఎడమ కలంచగా నీవిధముగా చెప్పినాడు.

'చేలం బూవులు వెక్కిరించె గగన

శ్రీ చంద్రేశాంక మై

వేళాళాళము చేసె తాళవనిలో

తలాదితారాకసుల్

గోలంజీనెను, చింతకొమ్మ వయినం

ఘూకంబు లోకించె నా

కూలీవాడు కటిగర్భమున నా

క్రొలించె దైన్యంబునన్.

చలిపులివోలె దాగుల ప

చానులు చేయు మనుంట ఊరికా

వల పెనుమట్టికింద నెల

వంకయె దిపముగా కరున్న పే

దల పసివాప లెవ్వరికి

తప్పు దలంచిరి? కాలమే నాలా

హలమయి పోయి యాకగువు

లాకలితో చలితో నకింపగన్.

దీనుల యెడ నింతనానుభూతి, జూలి ఉన్నది కాబట్టే.

'ఎక్కడ తిండిలేని పసివాడు దూడను మేతకు తీసుకపోతున్నావో. ఎక్కడ పసికనంతుడా బరకడానికీ పనిచెయ్యలో అక్కడ నాకాళ్ళు నిజంగా తెగిపోయాయి నాచేతులు నిజంగా రాలిపోయాయి. నానాలుక నిజంగా కడిపోయింది. అక్కడ నేను మహాప్రవాహాన్నికాను; అక్కడ నేను ఘోరంగా మారుతాన్ని కాను. ఆ తగిలాడి కాళ్ళముందు కడిగెను కన్నీళ్ళుపోకా ఆ కాళ్ళమీద; నాఅత్తలో మత్స్యలకండ తెగి ఆతని మ్రోలపడిపోయింది 2 అని వ్రాసి యున్నారు. అనుభూతిలో ఇంత కంటే పరాకాష్ఠ అసాధ్యమైనది కదా!

'పండు వెన్నెల రాడల పంకగించి

చిలికిపోయిన దీనుల జీర్ణకట్టికి?'

'కన్నుదోయినీ, అమలయూఖశేఖలకు

అరులు చాచెను లోక భాంధవా'.

'పురాతన యాతనలన్న చీకటుల్

ప్రిదులు తెరింగునన్ శరీరుని గురియి

పరుడే నో ప్రభూ!

'శిథిలజీవులు నీరాక శరీరుమాచె

...

తెగలుతోలించిరావోయిఅరుగమూర్తి'

మొదలైన విధముగా కవి తన ఆశ్చర్య

నను ప్రతిపక్షమునందును వ్యక్తపరచిరి.
రిక్షలాగు వ్యక్తివిగూర్చి చెప్పినపద్యము
వృద్ధయము వార్ధప్రమమన్నది.

వివిధ నిమోచ్చత వీగులం బయ్యెన్
వైకాళిలోమేను వాల్చె నొకడు
ద్రాక్షపండు ఘంటాపథములం దినుగాడి
దేజవాడ కన్నులవెట్టె నొకడు
విద్యవాని కరిత ప్రమార్గములం బోయి
గుంటూరులో కుప్ప కూడె నొకడు
కాలాహి కుటిలశృంగాటకమున బట్టి
కల్లూరిలో సోమ్యునిల్లె నొకడు
క్రూరాద్రవ్య దుర్విధికాగమన
త భుజాగ్రము నెక్కు భేతాశమూర్తి
స్వకాలానువర్తి యే ధంంచి
లాగ లేకను వేసవికాగ లేక.

గ్రీష్మమాన వివిధ సమయములం చాకాశపు
నలుగు లేకధములు గానున్ననో చెప్పిన
తీరు ఎన్నోజ్ఞమైనది.

‘ప్రత్యూషముల కశాఘాతభాగముల
కందమ్మి విరిచాయ గీలుకొల్పు
కుంపవేళల విశ్వకువారంతరములందు
గుమ్మడిపూసన్నె గుస్తరించు
మధ్యాహ్నముల సభోమండలాధ్యము
లందు

మల్లెదండల శోభ వెల్లిగొల్పు
అపరసంధ్యల రమ్యవిషివ నిరగులందు
సిందూరకాంతులు చివకరించు

కాంకంతుని ఘోరాక్షి కాలుచిచ్చు
దావిపావక దీప్తికి తీవ్రజ్వల
వర్షియైనది వీచికి పట్టుగొన్న
అవతిరించెను గ్రీష్మ కాలాతపమ్ము.

‘ఏలాగో ఒక నాకు ఆశిశువులే
యింధాన మా గాక యు
ద్యేలక్షోభ సభోంతర శ మెగయన్
విశ్వప్రజాలోచనో
నీలంతై వృష యాగ్ని పర్వత మహా
నిర్ఘోషరోహణల

జ్వాలాబాల కరాళ జిహ్వాకలు తు
చ్చుంబైన యీలోకముం
గులంజేయును గాక; యీ నచిన మే
ర్చియు గాకంతటన్’

అపవద్యములో కోపించిన మహర్షి శాప
వాక్కు ధ్వనించుచున్నది.

‘మర్పిరీక్ష్య ప్రజా భూధగచ్ఛటంతో
క్షే తజీవనల గీర్ణించినాడు
పటురోష కామ గు కటితాంసు కశలతో
గోగణంబుల మంచునొట్టినాడు
ఖిమయూఖ క్రూరఘన కాండవటంతో
వివాగ జాగుల తోధ పెట్టినాడు.’

ఇత్యాదిగా మన్న ప్రచండగ్రీష్మము
దుర్జన రాజ్యశాసనముతో పోల్చబడిన
వై సీమే లోక

‘ఘనఘనాఘన గజగై వేయ ఘంటికా
టంకారములకు ఘంటాపథంబు
శక్రచాపావగ్ర శార్దూలపాలనా
విభవోన్నతికి భూరివిషివ సీమ
చటులయింఘామరుచ్చితశోభితభేతాశ
లంకన క్రియలకు దుద్రధూమి.’

ఇత్యాదిపద్యమును కరికించిన వీరిపద్య
రచనలో శ్రీనాథుని పోకడ లున్నదిని
ఘట్టపర్తి వారు, నోమనుందర్, శ్రీశ్రీ,
మొదలైన విజ్ఞులు అభిప్రాయ పడుట
లోని నామంజ్యము తెలియగలదు. వ్యాస
హరిశ భాషలో పద్యరచన రసవత్త
ముగా చేయగల వీరి క్త కీ క్రిందిపద్యము
మచ్చుతునక.

‘ఓ కరమేర్వరా! యెచట
నుండిని నీకస లుంటివా ప్రజా
శాపములం భరించుటకు
సాధ్యముగాదని పాత పెత్తనం
బీకయిసాగ బోదని యె
తేలి పరాయినావ? బాధలం
బాపగ లేవు నీవు కల

వా కలవా నెలవీయు మోప్రభూ!’
‘ఆత్మపక్షాలను విప్పి శచెను వికస్వర
జీవ మహోదయమ్యానన్’ అనియు ఊహ

విహాయపమ్ముతా నెగిరి పో నా కిం చె
నత్కంఠతో’ అనియు ఇంకను పలు
పద్యములందు ప్రకృతిలోని కగిరి లీనమై
పోయే కాంక్ష వ్యక్తపరచబడినది.

‘కలిగెగూబి కేలగొని
కమ్మనెమ్మెర నట్టమెక్కి, కెం
పుం దలిరాకు బాకు నడు
ముం గులికింతువుగాని చూడు నీ
జీలుగు పసిండి గువ్వలవ
నీగచేకంగున భాగ్యశోక పం
కల కలగాక శంకములు
గీర్చిన మేల్లనవోయి మిత్రమా!’

ఈ మొదలైన పద్యములను పరిశీలించి
నచో కవి ప్రకృతిసౌందర్యప్రవాహమున
కొట్టుకొనిపోతూనే వెంటనే గుర్తుకొ
చ్చిన అభాగ్యజీవుల శోకాన్ని నివారించ
వలెననే తీవ్రకాంక్ష ఎంత మిక్కుట
ముగా గల్గియుండనో తెలియుచున్నది.
ఈవిధముగా వీరి కవిత్వ ఆపాతమధుర
మూ, ఆలోచనామృతము, నై యున్నది.
ఇక్కడ ‘ఆలోచన అంటే, ఊహని పెం
చడం వ్యథల్ని చించడం, నుధల్ని
పంచడం (శ్రీ. శ్రీ)

‘పరిచయ వాక్యాలు’ లో ఘట్టపర్తి
వారు శర్మగార్కిబీకలవైగలసానుభూతి,
వారు బాగుపడవలెననే ఆశ్రము. ఇంకా
బాగుపడలేదేనునే అక్కనూ. శర్మకా
దంపై విశ్వాసమూ, ఇన్ని భావాలమధ్య
నలిగిన, నలుగుతూన్న ఆత్మపెట్టే ఘోష
‘ఋతుఘోష’ మని తెల్పిరి.

ఈ కావ్యమును జ్ఞాఘంచుచు ‘కావ్య
తత్వప్రకాశము’ న విశ్వనాథవారు ‘ఇట్టి
రచన చేయగలవా రీనాడు పట్టుమని పది
మంగియైనను లేరు’ అనిరి.

‘హిమబిందు సుందరి’, ‘గులాబి జలేబి
గిన్నెలు’, ‘గుడ్డిముసలమ్మలాగున్న గది
లో దివ్య’ మొదలైన ఉపమానములెంతో
(తరువాయి 12 వ పేజీలో)

ఊ త ప దాలు - వై శిష్ట్యం

— శ్రీ ఎం. స. కనకయ్య.

భాషా వ్యవహారంలో ఎన్నోపదాలు దొరుకుతూ ఉంటాయి. అందుకొన్ని సార్థకాలు, కొన్ని నిరర్థకాలు, నిరర్థకాలని తెలిసికూడా ఆ పదాలని పదేపదే ప్రయోగిస్తూ ఉంటాము. అదే వాటివైశిష్ట్యం. ఇట్టి ప్రయోగాల్లో కొన్ని నిరర్థకాలు సార్థకాలుగా పర్యవసాన పర్యవసించవచ్చు.

పోతే, నునలో కొండలు తాము పలుకబోయే ప్రతి వాక్యముందూ ఒక్కోమాటని ఉపయోగిస్తూ ఉంటారు. ఆ మాటకు విడిగా అర్థం ఉండవచ్చు. ఉండకపోవచ్చు. కాని ఆమాట వారి సంభాషణలో నుదా పునరావృత్తం అవుతూ ఉంటుంది. అదే దానివైశిష్ట్యం. ఇట్టి విశిష్టత వడ సమాదాయనానే ఊతపదాలు అనవచ్చు.

ఊతపదాలలోనే ఉన్నది 'ఊత'. ఇది ద్వివిధం. ఉన్నతిం లేక బలీయ, నిమ్నలేక హీనము అని. ఈ ఊతకేవలం అచ్చుమీద ఉండవచ్చు హల్లుమీద ఉండవచ్చు. ఇచ్చట హల్లు అంటే అచ్చహీనిమైనదనే భావించాలి. సంయుక్తాక్షరంపై కావచ్చు. ద్విత్వాక్షరంపై కావచ్చు. లేక ఒక్కొక్క సమయంలో ఒక్కొక్కపదం మొత్తముపైనే ఊత ఉండవచ్చు. ఈ ఊతయొక్క స్వరూపాన్నిబట్టి ఉచ్చారణలో తీవ్రత, అనాదరం మున్నగునవి విస్పష్టమౌతాయి. తదనుగుణంగా శబ్దంలో ఒక విరుపుకాని ఊపుకాని వస్తుంది. శబ్దాను గుణంగా శబ్దంలోనూ అట్టిమార్పు గోచరిస్తుంది.

ఊతపదం ఉపయోగించకయే స్వేచ్ఛగా వాక్కును ఉపయోగించే వాళ్ళే పుణలూ లేకపోరు. కాని ఊతపదాల ఉపయోగం మౌఖికం బహుళం.

అంటే సాధారణంగా ఏదో ఒక ఊతపదం ప్రతినోట దాగిఉండి ఆయా సందర్భాల్లో బయల్పడటమూ ఉంటుందన్నమాట.

ఊతపదాలను ఉపయోగించే వారు తిద్వరహితంగా స్వేచ్ఛగా మాటలాడలేరు. ఈవిషయం శ్రద్ధగా గమనించినచో విస్పష్టమౌతుంది ఆ ఊతపదాన్ని ఉపయోగించడం వారికొక తప్పని సరి అవుతుంది. కాబట్టి ఆ ఊతపదం ఉపయోగించకపోతే వారి సంభాషణలో లోపంస్పష్టంగా తెలుస్తూనే ఉంటుంది.

ఈ ఊతపదాలు వింగడింపుకు దొరకొంటే కష్టతరం అవుతుంది. ఏమంటే

1. ఒకేరంగంలో ఉన్నవ్యక్తులుపయోగించే ఊతపదాలే విభిన్నం కావడం

2. భిన్నభిన్నరంగాల్లో ఉన్నవ్యక్తులుపయోగించే ఊతపదాలువికలావధం

1. ప్రదేశాలలో మార్పువలన

2. సామాజిక స్థితిగతుల భేదంవలన

3. సంస్కార భేదంవలన

4. వృత్తులను బట్టి

సాధారణంగా ఊతపదాల్లో మార్పులు వస్తూ ఉంటాయి. అంటే సాధారణంగా పట్టణవాసులు ఉపయోగించే ఊతపదాలకూ పల్లెవాసులుపయోగించే ఊతపదాలకూ, భేదం ఉంటుంది.

ఉన్నతమైన విద్య నేర్చినవారు ఉపయోగించే ఊతపదాలకు లాటివారుపయోగించే ఊతపదాలకు భేదం ఉంటుంది.

వేరువేరురంగాల్లో ఉన్న వ్యక్తులు ఉపయోగించే ఊతపదాలు సాధారణంగా వేరువేరుగానే ఉంటాయి.

ఒకేరంగంలోని వ్యక్తులుపయోగించే ఊతపదాలు సాధారణంగా ఒకేవిధంగా ఉండడానికి అవకాశం ఉంది.

అందువలన సాంఘిక, ఆర్థిక, సాంస్కృతికత్యాది భేదాలవలన ఊతపదాల ఉపయోగంలో మార్పులు కలుగవచ్చునని ఘోషాంశం.

ఊతపదాలని 1. నాగరిక 2. అనాగరిక తెగలుగా విభజించవచ్చు. తిరిగి వీనిలో అంతర్విభాగాలూ అవీ ఉండవచ్చు. ఇచ్చట నాగరికతదం విద్యావంతులకీ రెండవపదం విద్యాహీనులకూ ఉపయోగించడం జరిగింది.

(11 వ పేజీ తరువాయి)

మనోహరముగా నున్నవి కావుననే

శ్రీనాథుని క్రీడల్లో

అల్లనాని వాడల్లో

కూడా దొరకని తడచిత్రం

విచిత్రం! కను విచిత్రం!

అన్నాడు శ్రీ శ్రీ.

'సాందర్య మంటే భౌతిక వస్తువుకు సంబంధించిన దృశ్యం కాదు. వాటిని చూచేటప్పుడు మనలో కల్గే సౌమ్యత, అది ఆధ్యాత్మిక సౌమ్యతనుకూడా కృత్తంచేస్తుంది. అట్టి సౌమ్యత మనలో విశ్వాసాన్ని, సత్యాన్ని, సానుభూతిని, న్యాయప్రియతను, పెంచుతుంది' అను వాక్యము శ్రీ కావ్యమునెడ బాగుగా నన్వయించును.

ఇట్లు ప్రతి పద్యమందు చమత్కారము, అలంకారము, ఉక్తివిశేషము కలిగిన ఉత్తమ ఋతుకావ్యము 'ఋతుఘోష.'

అధిస్థాపిక :-

1. శేషేంద్ర కవితా సంపుటి 'పదాలు' లో 'జీవనగంగ' ఖండిక.

2. శేషేంద్రరచన 'నాదేశం నాప్రజల' లో 69 పేజీ.

3. 'సాహిత్య ప్రయోజనము' వ్యాసంచాదూరి. 'సాధన' మాసపత్రిక - సంపుటి 12, సంచిక 2.

—...—

మనుషుండుగా విద్యాహీనులు ఉపయోగించే ఊతపదాలను గురించి తెలుసుకుందాం.

ఈగణంలో చేరే కొన్ని ఊతపదాలు తస్సదియ్య, అనాక, మల్లి, మరిగంటే, ఏటంటే, ఇత్యాదులు ప్రయోగాలు తిలకించండి.

తస్సదియ్య : తస్సదియ్య, అనీ నేమా బలేగుంది బాయ్యా. దాంతస్సదియ్య అది ఏంటేసింది బాయ్యా. తస్సదియ్య నూదాలేకాని తస్సదియ్య సెప్పడానికి ఈలేదనుకో.

అనాక : నీ నేమా కళ్ళావా? అనాక టిక్కెట్టు కొన్నామా అనాక నీ నేమా మొదలేకారు. అనాక ఈడు ఏడుపు మొదలేకాడు. అనాక నాకు చిర్రెను కొచ్చి ఎనక్కొచ్చేకాం.

మల్లి : రాయునుండి ఎల్లామా. మల్లి కొరుకొండ ఎల్లామా. మల్లి తంటికొండ ఎల్లామా. మల్లి మొక్కబడి ఇచ్చామా మల్లి ఎక్కి వొచ్చామా?

మరిగంటే : మరిగంటే దోకకాయపిల్లి నిమ్మకాయలు ఒట్టుకొచ్చి, మరిగంటే అయ్య పదేసిపెను కోటిఅమ్మ మరిగంటే డబ్బులు నీకిచ్చానా?

ఇక కొన్ని నాగరక ప్రయోగాలు తిలకిద్దాం.

ఇవి 1. విద్యారంగపు వ్యక్తుల ప్రయోగాలు.

2. రాజకీయరంగపు వ్యక్తుల ప్రయోగాలు.

3. సాంసారిక వ్యక్తుల ప్రయోగాలు.

4. చిల్లరమల్లర ప్రయోగాలు.

5. వాణిజ్యరంగ ప్రయోగాలు.

మున్నగు రీతిని ఒకముఖాల దర్శనమిస్తాయి.

1. విద్యారంగంలోని ప్రయోగాలలో ఎక్కువ ఉపాధ్యాయులతో, ఇవి కొన్ని తిలకించండి.

తెలిసిందా, అండర్ స్టాండ్, యూనో, OK, ఎలాగంటే. అర్థమయ్యిందా. ఐమిస్ మున్నగునవి.

తెలిసిందా : రుద్రమదేవి మునునను రక్షించింది. తెన్నందా? యమున రుద్రమదేవిని తన ఇంటికి పిలిచింది. తెలిసిందా?

అండర్ స్టాండ్ : దీని తరువాత ఈ రియాక్షన్ జరుగుతుంది. అండర్ స్టాండ్. దీనితర్వాత ఈ టెస్టు జరపాలి. అండర్ స్టాండ్. ఆ రియాక్షను టెస్టుకి ఏమిటో సంబంధం అండర్ స్టాండ్.

ఒకే : మనము రాజమండ్రి పోదాము. ఒకే. అక్కడ రెండుస్టవ్యులుకొందాము. OK, ఆ పనులు అన్ని చూసి పిచ్చుకుకి పోదాము. OK,

ఎలాగంటే : ఈ పాఠం బాగా చదవాలి. ఎలాగంటే ఉదయమేతచిచదవాలి. ఎలాగంటే శ్రద్ధ గాచదవాలి ఎలాగంటే మనసు దానిపైనే ఉంచి చదవాలి

ఇదేవిధమైనవే, one thing, coming to the point, coming to our lesson, simple thing, very easy, లాంటి ప్రయోగాలు.

రాజకీయరంగపు వ్యక్తుల ఊతపదాల్లో ఎక్కువహామీలు, మనవులు వినపడుతూ ఉంటాయి.

చూడండి, మనవి చేస్తున్నాను. చెప్పేది ఏమంటే, చెప్పాన్నీదిఏమంటే, చెప్పి పోతున్నాను, చెపుతున్నాను. హామీ ఇస్తున్నాను. మున్నగునవి ఈ కోవకు చెందినవే. మనవి చేస్తున్నాను! మీకు నేను మనవిచేసే దేమంటే

వెంటనే మీకు కోర్టు వేయిస్తాను. ఇంకా మనవిచేసేదేమంటే ఇక్కడి అనుపత్రిని పెద్దది చేయిస్తాను. ఇక్కడి జానియరు కాలేజీని డిగ్రీ కాలేజీగా మారుస్తా మనికూడా నేను మనవి చేస్తున్నాను.

ఇక సాంసారిక వ్యక్తుల ప్రయోగాల్లో ఏటంటే, ఎలాగంటే, వట్టట్టార మున్నగునవి ఉన్నాయి.

పట్టట్టా : ఒకే నేను పట్టట్టారపెళ్ళికి వస్తాను. పట్టట్టార అక్కడ మనం మరలకలద్దాము. పట్టట్టార సరదాగా గడుపుదాము ఏం.

ఇదేవిధంగా ఏమిటంటే మున్నగు వానిని స్వీకరించకచ్చు.

ఊతపదాల్లో కొన్ని మాండలిక భేదాలవలన భేదాలు కలిగిఉంటాయి.

ఈ ఊతపదాలవంటివే ఊత చేష్టలూనూ. కాళ్ళనుహార్యనీ త్రొక్కినట్లు త్రొక్కుట, తలను ఆడించుట, చేతులను ఆడించుట, అరచేతులతో అనేక భంగిమలు ఆగక చూపు చుండుట, మున్నగునవి. వీనినే మేనరిజమ్స్ అంటారు. వీనిబట్టి వ్యక్తినిగూర్చి తెలుసుకొనవచ్చును.

ఇంకా ఎన్నో ఊతపదాలు నా మనస్థిమేనికి అందనివి వ్యవహారంలో మనలు తున్నాయి. వాటన్నిటిని క్లుప్తించడానికి వ్యవధి అవధి చాలదు. ఈవ్యాసాన్ని ఊతగాగొని విద్యాధికులు ఈ ఊతపదాలపై పరిశీలనకు దొరకొందురుగాక!

ద్రువమ్

- 'భారతీయ'

సోషలిస్టు వాస్తవికతను పిడిగాచేసుకొన్న వజ్రయుధం

- శ్రీ కె. మోహనరెడ్డి, ఎం. ఏ.

||●||

* ఎంత ఆకాశవీరులను

వియ్యది? ఒంటి క్షణంబులోనే

వెంటగ రాలిపోవునద!

వెట్టిజనం బిటువంటి దాని కా
యింతగ నేడ్చుచుంటు? తగు

నే యి? యెన్నివిధాల కాచినన్
నుంతయినన్ ఖలంబు కను

కాతుర? పోయినవాడు వచ్చునా?

* దేహముతోడి బంధమును

దేహముతో సహజవనంబు సం
దేహము మాని పెంచుకొని

తెల్విన మాని శమంతతామె వ్యా
మోహపు బంధనాల్ ముడికి

పూనుపజేతు రి వెంత పెంచగా
నూహకు నందనంత మది

యున్ పెరుగున్ తెలియంగ లేరయ్యె!

* కాని తటాల నన్ తినువు

కాలము దీరగ రాల వేళ లో

కానను కి త్రించ బడుగా

శరీరముతోడి బంధనాల్

కాని మనస్సు ని వాకు

గట్టిన బంధము లైయుండ వో

కాని మనసుగు మానవుడు

కాని నిజం బరయంగ జాలడే!

* సకల చరాచరేశ్వరుని

చాలవిచిత్రపు లీలలందు చా
వొకటి యటం చెరుంగ దగు

నోయి! యెటుంగని యంతకాలమున్
వికల మనస్కుడౌ గతియె

నిమ్మవంచు నెరింగినంత నీ
దుకగులకే నవిన మయి

తోచునురా! జగమంత సోదరా!

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థపై తిరుగుబా
టుగా ఆధునిక కవిత్వం రచించినదానిలో
సమసమాజస్థాపనకై ప్రజలపక్షం
వహించి నిజంపై వజ్రయుధాన్ని
ఘోషించిన కవిసంఘం సోమసుందర్.

ఈ దశలోనే సోషలిస్టు వాస్తవికత
సాహిత్యరంగాలో ఆవరించింది. సోమ
సుందర్ 'వజ్రయుధం'లో సోషలిస్టు
వాస్తవికతను పరిశీలించుట ఈ వ్యాసో
ద్దేశ్యం కాబట్టి ముందుగా సోషలిస్టు
వాస్తవికత అంటే ఏమిటో తెలుసుకొన
టం అవసరం.

శ్రమజీవులు సమసమాజ నిర్మాణం
కొరకు జరిపే పోరాట విధానాన్ని,
పోరాటపుదశలను మార్క్సిస్టు దృక్ప
థంతో రచనలో చిత్రించడమే సోష
లిస్టు వాస్తవికత.

వజ్రయుధంనిండా సోషలిస్టు వాస్త
వికత ఎలా పరుమకొని ఉందో పరిశీ
ద్దాం.

సమధర్మం అన్న ఖండికలో

'తన చరిత్ర తానే సతించి

ఫక్కున నవ్వించి ధరి

* విను నన్నచోక్క మాటంగనోయి!

కొపడనన్న నే చెప్పి తోగ్గికలగు

మృతునికై యెడ్చు రాగాన మేళించి

వాకు వినిపించు నేక దివ్యనాదము సఖ!

* అమ్మ చిన్నారిబాలు సుశూల సుంచి

నిదుర బుచ్చుట కేవలం పదము లల్లి

జోల బాడెడు రాగాల లీల దోమ

మృతునికైయెప్పు నేన్నో మేళగించి

- ... -

తన గాథను తానే స్మరించి

బోరున విడ్చింది ధరణి.

వృద్ధజగతి సమాధిపై సమధర్మం

ప్రధించును

నిదురచీకటి వెలుపల వేరువ మెళకువ

పుట్టును.'

అని అనడం లో సోమసుందర్
చారిత్రకదృక్పథం, గతితార్కిక దృక్ప
థం తెలుస్తుంది.

గాలి, నీమలా ప్రకృతిలోని సంపద
నంతనూ అందరు సమానంగా అనుభవిం
చాలి కాని భూస్వామ్యవ్యవస్థలో గాని
పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థలోగాని అలాజరుగ
లేదు. శ్రమజీవులు శతాబ్దాలనుండి కష్ట
పై పోలని గురువులున్నారు. ధనవంతులు
వాళ్ళను అణచివేస్తున్నారు. ఇది ధరణి
చరిత్ర. ఈ కన్నళ్ళలో నిండిన తన చరి
త్రను చూసి ధనవంతులను హేళన
చేస్తూ ఫక్కున నవ్వించి ధరిణి. శ్రమజీవు
లను తలచుకొని బోరున విడ్చింది అదే
ధరణి. ఇది కవి చారిత్రక దృష్టి. సమాజ
పరిణామక్రమంలో పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థ
లోయి సమసమాజం వస్తుంది. అని సాద్ర
తిరువారి పురుషులూ చీకటి తర్వాతి
వెలుగులూ అత్యంత సహజంగా వస్తు
దని చెప్పడం గతితార్కిక దృష్టి. చా
త్రీక తత్వస్పృహ గతితార్కిక దృష్టి.
సామ్యవాద వాస్తవికతలోని ప్రధాన
గుణాలు.

లోపలి కోరిక అన్న ఖండికలో కవి
తన తల్లితో 'సీరి సంపదలతో తులతూగే
ఈదేశం నాది' ఇందులోని బిడ్డలు దిక్కు
ముక్కులేని అనాథలవలె కూడుగుడ్డ లేక
ఈ వారిద్ర్యపు దోపిడి క్యూస్లోబ్రతుక

తనని బ్రతకాలంటే ఒకే ఒక మార్గం
పోరాట మని

దేశీయ రచనలో నన్నెచోడుని ఆశయము

— శ్రీ ఎ. క్రిష్ణప్ప, ఎం. ఏ., బి. ఎస్.సి.

నీ చేతులతో బంధించిన

సంకల్పము తెంచాలని

నీ సంతతి స్వేచ్ఛలోన

ఊపిరి పీల్చాలని

దినమంతా రక్తం ధాంపోసి

పరిశ్రమించే దీనుల

ఒకటిగా

సమీకరించటం కోసం నితీ

నిర్దుకుంగా పరాన్న భుక్తుల

హతమారటం కోసం నితీ!

వర్గ గహిత స్వర్గమును

స్థాపించుట కోసం నితీ!

ఇది నాలోపలి కోరిక.

అని తన కోరికను వెళ్ళబెంచడంలో
కవి వర్గ రహిత సమాజం కోసం పరాన్న
భుక్తుల హతమార్చడం కోసం శ్రమ
జీవుల పక్షం వహించి వారిని సమీకరిం
చడంలో అని రాజకీయ నిబద్ధత
తెలియచున్నది. ఇక్కడ వర్గ గహిత
సమాజానికై ఏపాట్లో పోరాటం సాగి
స్తుందో ఆపాట్లోకి నిబద్ధమై పోరాటాన్ని
సమర్థించటమే రాజకీయ నిబద్ధత. పై
వాక్యంలో కవికిగల ఈ నిబద్ధత స్పష్టం
గా తెలుస్తుంది. అంతేకాదు తానె
స్వయంగా హతమార్చుతాను అనడం
లో అతని నిమగ్నతా తెలియచున్నది.
నిమగ్నత అంటే కవి తాను స్పష్టంగా
పోరాటంలో పాల్గొనటం. అందుకే
'రాజకీయ నిద్ధాన నిబద్ధత, నిమగ్నత
ఈ సామ్యవాద వాస్తవికతల జవం
జీవం అంటాడు త్రిపురనేని వాఘనూదన్
రావు.

బంధితులంతా ఒకటై

యోధులుగా నిలచినారు

మోసపుటుచ్చుల కుట్రలు

మన గొంతుల బంధించవు

కవిరాజు శిఖామణి బిరుదాంకితుడు
నన్నెచోడుడు. ఈతని కావ్యము 'జిమార
సంభవము' ఇతని కాల నిర్ణయ విషయ
ములో భిన్నాభిప్రాయములు కలవు.
నన్నెచోడుడు నన్నయకు తూర్పుడని
కొందఱు, నన్నయ తిక్కనల నడిమికాల
మువాడని కొందఱు, తిక్కన తర్వాతి
వాడని మరికొందఱు చెప్పుచున్నారు.
నన్నయకు తర్వాతి వాడని చెప్పటయే
సమంజసముగానన్నది ఆంధ్రవాఙ్మయ
ములో పుష్కలములు, సత్తసంతాన
ములు, అష్టదశ వర్ణనలు, సుకవిస్తుతి,
కుకువినింద చిత్రబంధ కవిత్వములు మొద
లైన వానితో స్వతంత్ర ప్రబంధమును
మొట్టమొదట రచించినవాడు నన్నె
చోడుడు. మార్గ, దేశి, జాను తెనుగు, వస్తు

మన చేతుల బంధించిన గొలుసులు
మంచు బిందువులై నేలపడును
గాఢ నిద్రలో జరిగిన సింహానిన్ని
నేటికిజాలు దులిపి మేల్కొల్పాము.'
ఒక సిద్ధాంతాన్ని గాని, పోరాటాన్ని
గాని కాలం నిద్ధానంగా, పోరాటంగా
కావడా కల్పనికాంక్షాన్ని జోషించి
మంచి పద చిత్రాలతో చెప్పినప్పుడు
అది పాశకులుగాని, నింజరం పోరాడే
క్రామికులు గాని వ్యాచయాలలో ముద్రిం
చుకొని నూతన ఉత్సాహాన్ని పొందుతారు.

పైవాక్యాలలో సంకల్ప మంచు
బిందువులై పడిపోవడం, జాలు దులిపి
సింహాలు మేల్కొన్నడం పైకాల్పనికాం
క్షాన్నే తెలుపుతుంది. ఈ కల్పనికాం
క్షం సాయుధ పోరాటాన్ని సహజించే
సామ్యవాద వాస్తవికతలో భాగమే.

క్రామికులు ప్రత్యక్షంగా విప్లవస్పృహ
తో ఒక చారిత్రిక స్థితిని సృష్టించడంలో

కవిత మొదలగు పద ప్రయోగములు
తెనుగు భాషలో మొదట ప్రవేశపెట్టిన
ఘనత కూడ నన్నెచోడు మహాకవికే
దక్కినది.

నన్నెచోడుడు తన కావ్యమగు 'జిమార
సంభవము' నందు మార్గదేశి పద్ధతులలో
దేశికి ప్రాధాన్యము నిచ్చినది విశుత్వీకరిం
చడమే యీ వ్యాస ముఖ్యోద్దేశము.

సృష్టమాటి భీమయ పండడు :

'తల(ం)పు సవర్ణ భావమున(ం)

దద్దత నూక్తుల(ం) గూడ వర్ణనలో

గొలుసు గొనంగ న్రావడులు

గోరిన భంగిర కచ్చిముట్ట(ం) గో

మల గతి దేశిమార్గములు

మట్టుపడం గట్టనంబులూపు నా

ద్యుత క్రియ(ం) జెప్పనేర్చె నృప

ఘోర్జాటి భీమయ పండ(ం) డిమ్మహిన్'

పోరాటపు దశలో గాని నిర్భాణ దశలో
గాని నిబద్ధమై ఉండటాన్ని వివరించేది
సామ్యవాద వాస్తవికత' అన్న త్రిపుర
నేని వాక్యాలు గూడ సామ్యవాద వాస్త
వికతలో మరోఅంశాన్ని తెలియజేస్తాయి.
ఈ అంశాన్ని ఈ క్రింది వాక్యాలలో
గమనించవచ్చు.

'తిరుగుబాటు బావుటాలు

జగమంతా నిండినాయి

శతసహస్ర కంఠాలు

ప్రతిచోటా కరిసినాయి.

కవి ఇక్కడ పోరాట - దశలో శ్రమ
జీవల విక్యాన్ని చెప్పుచున్నాడు. చెప్ప
టమేకాదు తాను స్వయంగా బలపాస్తు
న్నాడు.

ఆధునికాంధ్ర కవితామార్గంలో సోష
లిస్టు వాస్తవికతను ప్రతిబింబించిన కావ్యం
వజ్రాయుధం ఒక మెలురాయి వంటిది.

అని మార్గదేశి లను గూర్చి వివరించెను. భావ, నూత్రి, వర్ణ, వశులతో దేశి మార్గములు పొందునట్లు జెప్పనేర్తు ననెను.

నన్నెచోడుడు పీఠికలో పేర్కొన్న 'మృదురీతి నూత్రింపొంద మేలిల్లు గా భావమ్ము నెలమి ప్రత్యావహముగ మేలుగుల గన్నులు విలువిట్లు వోవంగ గాంత సుధానూతి కాంతి జెనయ వర్ణన లెల్లచో వర్ణన కక్కంగ రసములు దళుకొత్తి రాలువాట, దేశిమార్గమ్ములు దేశియములుగా న అంకారములుఁ దానలంకరింప, నాదరించి విని సుదర్భాతీయమున బుధులు నెమ్మనమున నిధులు నిలుప వలవదే సమస్త వస్తు కవీశ్వర నూత్ని రుచిం కావ్యంత్ని పీఠి'

వద్యములో వందనివలె భావార్థవర్ణన నూత్రిలను దేశిమార్గములుగా పేర్కొని దేశియములుగా నంకారములతో నలంకరింపబడిన వస్తుకావ్య మని తెలియపర్చి నాడు. మృదురీతి నూత్రిలు, మేలిల్లు భావము, మిఱుట్లు మేలుగులు, సుధానూతి కాంతి, వర్ణన కక్క వర్ణనలు. తళుకొత్తిరాలు రసములు, దేశిమార్గము అని తిల్పినాడు 'దేశియములుగా నంకారములు దానలంకరింప' అని చెప్పటతో నన్నెచోడుడు దేశియ కవిత్వము మీద నున్న మమకారము తెలియపర్చెను.

మరల నన్నెచోడుడు :

'చక్షురోక్తుల నుతపద బహు గతుల నలంకార భావకాంతి రసాగోన్నతిఁ గృతి నతిరసికలు వర నతిగతి నెఱిగింపవలది సాభాగ్యమనన్'

అని సంక్షిప్తముగ పునరుక్తిచేసెను. ఇచ్చట అలంకార, భావ, కాంతి, రసము లను చక్షురోక్తులతో, నుతపదములతో, బహుగతుల వర్ణించినట్లు తెల్పెను. నన్నెచోడుడు దేశియములగు అలంకారములకు ప్రథమ స్థానమిచ్చి, దేశిమార్గములకు

ద్వితీయ స్థాన మిచ్చినట్లు ఊహింప వచ్చును.

అదియును గాక నన్నెచోడుడు వకవి నిందలో

'మార్గమ మార్గము దేశి య మార్గము వదలంగ దమకు మదివదలక దు ర్భాగపద వర్తులన దగు మార్గపులందలగు నలతిని. హినుక పునకున్ '

అని మార్గ విత్వమును పూర్తిగా నిరసిచినట్లు తెలియును. ఈతనికి దేశిమీద నున్న మమకారము క్రింది పద్యము వలన వ్యక్తమగును.

'మునుమార్గ కవిత లోకం బున వెలయగ దేశికవితి బుట్టింది తెనుం గును నిల్పి రంధ్ర విషయం బన జన బాళుక్యరాజు మొదలగు పలువుర్'

నన్నెచోడుడు మార్గకవులను దేశికులను 'ఉత్తమ కత్కవీశ్వరులను దేశి సత్కవుల సంస్థులి చేసి' తన ప్రత్యేకతను నిలబెట్టుకొన్నాడు.

విమర్శకులిచ్చిన మార్గదేశి నిర్వచనములు పరిశీలించదగినవి. 'మార్గకవితయన సంస్కృతమేయని, దేశియన దేశభాష లని శ్రీవేదం వారు వ్రాసిరి. బండారు తమ్మయ్యగారు 'కేవలం గీర్వాణముయిన స్రగ్ధరాదులు కూర్చబడినది మార్గ. దేశియములగు కందము, గీతము మొదలగు మాత్రాగణపదముయినది దేశికవిత' అని చెప్పిరి. శార్దూలేవాదుల మార్గదేశి విచారమును బట్టి దివాకర్ణవారిచ్చిన దేశిమార్గ భేదములవలన సంస్కృతభాష మార్గమని. ఆంధ్ర కర్ణాటాది భాషలదేశియని తోచును. శార్దూలేవారు 'మార్గ కవిత సంస్కృత సాహిత్యలక్షణాను సారముగ దేశభాష యందు రచింపబడిన కవితయని, దేశికవిత యనగా దేశియ చ్ఛందములో రచింపబడినదై దేశియ సంప్రదాయానుసారమై తత్తదేశియులకు

మనోహరంబగు కవిత' అని యనవలెననిరి. కీటెలుగారు దేశియన 'language of a country' అని దేశియ అనగా 'belonging to a country' అని నిర్వచించిరి.

పై విచారమువలన దేశియచ్ఛందో భాషా సంప్రదాయానుసారముగా తద్దేశియుల కిచ్చమైనదని తేలినది. నన్నెచోడుడు దేశియచ్ఛందమునకు అధికప్రాధాన్య మిచ్చి, జాను తెనుగులో దేశియసంప్రదాయము లుండునట్లు రచించెను.

నన్నెచోడుడు దేశియతకు ప్రాధాన్యము నిచ్చుటకు కారణమేమో విచారించెను. కొందఱు 'గుగుభక్తిచే నాతని పేర సప్తసంతాన ప్రతిష్ఠ చేయవలయు నను భావమే యీతని రచనకు బురికొల్పిన దని' అనిరి. కాని నన్నెచోడుడు జాను తెనుగును, సరళ భావమును, వస్తు కావ్యమును జనసామాన్యమునకు సైతము అర్థమగుటకే ఉపయోగించినట్లు పీఠికలో పేర్కొన్న క్రింది పద్యము వలన తెలియును.

'సరళముగా భావములు

జానుదెనుంగున నింపు పెంపుతో బిరిగొన, వర్ణనలో ఫణిలి

పేర్కొన, నర్థములొల్లగిల్ల బంధురముగ బ్రాగముల్ మధు మృదుత్వరసంబునఁ గందఱింప నక్షరములు నూత్రిలార్యులకు

గర్జరసాయన లీల గ్రాల గాన్.'

'జానపదుల్ పురీజను'లనిపెట్టిన గ్రామ వాసులను తెల్పెను. జానపద కవితయే కొన్ని మార్పులను పొంది దేశికవితగా బరిణమించునని భావింపవచ్చును. నన్నెచోడుడు గాడు గీతములు, గోకటి పాటలు, అంకమాలికలు మొదలైన దేశి రచనలు వాడినాడు. పాల్కురికి సోమనాధుడు బసవపురాణమున 'సరళమై పరగిన జానుదెనుంగు చర్చింపగా కుర్వ సామాన్య మగుట' అని, పండితారాధ్య చాత్రయందు స్వసామాన్యంబు గా

జానుదెనుగు విశేషము ప్రసన్నతకు' అని జాను లేనుగు జనసామాన్యము నులభముగ అర్థము చేసుకొనుటకని వివరించెను. నన్నెచోడుడు కూడ జానుదెనుగున సరళమైన భావములతో దేశీయ రచన సాగించినది సామాన్య జనులకు నైతము సులభముగ అర్థమగుట కని తలంపవచ్చును జాను లేను గనగా దేశీయములు. దేశీయ సంప్రదాయములు బహుళముగా వాడిట యని యాతని యభిప్రాయముకావచ్చును.

నన్నెచోడుడు తన కావ్యములో దేశీయ పదములకు ప్రాధాన్యమిచ్చిన చోట్లు అనేకములు. ఉదాహరణమునకు

'కొని బాలురైననుదిని పిప్పి యుమి సెను
చెఱుకు విల్లని నన్ని చేతబట్టి
మెలతల తల పెండ్రుకల బొంది కంచెడు

నలరు పుష్పము లమ్మలని తలంచి
తలిరాకులైన గదల్చి నోపని మద

పవనుండు నొక పెను ప్రాపుగాగ
నలలు సోపిన నాకాశమునఁ బాటు

నలికుకములు మూలబలము గాగ
నెంతి జేసవి ముట్టిన నెండగమరు
నను వసంతుడు దళ సహాయకుడుగాగ
గాకి పిల్లల కోడు పికములు బోటు
మగలుగా నుగ్రువైవోవ దగ నె మదన.'

దేశీయాచార మగు బొమ్మల పెండ్లిని గూర్చిన పద్యము నన్నెచోడుని దేశీయ తకు తలమానికము

'తరుణులు చిక్కిబొమ్మలును
దంతపుబొమ్మలు మేలిగాజులు
న్నరులును మ్రానిచొప్పికలు
నల్లడ నోలిన పేర్చి లీల జే
కురబొమరండఁ జేయనగు

గూళ్ళును వంతుచు బొమ్మపెండ్లి మా
సరముగఁ జేసి యాడ నగ

జాతీయవార్షిక సేయు నయ్యెడన్,
నన్నెచోడునికి అలంకారము లల్లుట
యన్న అమితప్రేమ. అందుకే నేమొ

'దేశీయములుగా నలంకారములు దా
నలంకరింప' అని తన ఆభీప్రాయమును తెల్పెను. నన్నెచోడుడు తన కావ్యమున శబ్దాలంకారములు మిక్కిటముగా వాడెను. ముఖ్యముగ నీతనికి శబ్దాలంకారము అన్న చాల ప్రీతి.

'గోపాలక వినుమిప్పుడు
గోపాలకు లాదిగాగ గుత్తితమతులై
గోపాలకు లెల్లను జెడి

గోసాలకులైరి దారకున కతి భీతిన్.'
ఇటువంటి పద్యములు చాల గలవు. నన్నెచోడుడు ఒక పద్యములో నే ఉపమ, అర్థాంతరన్యాస, స్వభావోక్తి అలంకారములు పొందు నట్లు రచించిన మేటి.

'ఉదతరాధీశు డయ్యును నోడిపాటె
వరుణు డిలుపచు నుతీకడు వాగువోలె
గలుము లెడరైన నేమియు నిలువవనుట
దగ భయాతురుడై నోర దడియులేక'

నన్నెచోడుడు తన కావ్యమునందు పలుకుచుండును, నానుడులను విరివిగా వాడి యున్నాడు.

ఎలుక 'మీది కోపమున నిశ్లేర్చునట్లు'
'చీకలావుకం ద్రొక్కిన యట్లు'
'పాలుగలవారి నెమ్మొయి బాపయగునె'
'వేటకానియిల్లు వెఱవక జుండెలు
సాచ్చినట్లు'

కేద నిధానము గన్నట్లు'

ఇతని రచన అష్టాదశ వర్ణనలతో, మృదుమధుర సూక్తులతో, నవరసభావ భరితమై, శస్త్రప్రధాన ప్రబంధమై యుండుచున్నది. మార్గదేశ కవిత్వంలో దేశికవిత్వకే ప్రాధాన్య మిచ్చి ప్రబంధ కవిత్వము తొలుదొల్త చెప్పి తన కవిత్వ ప్రతిజ్ఞను నిలబెట్టుకొన్న కవిత్వకుడు నన్నెచోడుడు. కోరాడ వారు చెప్పిన 'నన్నయ పురాణమార్గకవిత్వ మార్గదర్శకుడైనట్లే నన్నెచోడుడు దేశీయంబగు ప్రబంధ కవితామార్గమునకు మార్గదర్శకుడైనా' డనుట అత్యంత సత్యం! * *

ఆంధ్రపురాణము -

రజతోత్సవము

రమారమి 25 సం॥ములకు పూర్వము శ్రీ మధునాథంతుల స్యోపాధ్యాయుని శాస్త్రిగారిచే రచింపబడి సాహిత్యాభిమానుల ప్రశంసలందిన ఆంధ్ర పురాణ కావ్యము రజతోత్సవ సభ 8.8.80 తేదీ ఆదివారం సాయంకాలం శ్రీ గుర్గా కల్యాణ మండపమున జరిగినది

సంస్కృత విద్యార్థులులైన శ్రీ జమ్మలమడక మాధవ రామశర్మగారు సభకి అధ్యక్షత వహించిరి. సభ సరిగా నిర్ణీతకాలమున ప్రారంభ మగుట విశేషము.

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ ఎం ఆర్. అప్పారావుగారు సభా ప్రారంభము గావించుచు ఆంధ్ర పురాణ కావ్యమును కర్తను పెక్కు విధముల అభినందించి గ్రంథస్థ విషయములను గొన్నిటిని వివరించిరి. మువ్వరు సంవత్సరము క్రిందట శ్రీ చిమ్మయ బ్రహ్మ మహాకవికి పాదముపట్టి గండపెండ్రము దొడిగిన వీరి కవి పక్షపాత మెన్నదగింది

పిమ్మట ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమున రీడరు శ్రీ జి. వి. సుబ్రహ్మణ్యముగారు మదీన్తోపన్యాసము గావించిరి. చరిత్రను గుఱించి ప్రాచ్యపాశ్చాత్యుల అభిప్రాయములను తుల్యముగా చర్చించిరి. కావ్యవస్తువును వివరించిరి. ఆంధ్ర పురాణము నిజమైన చరిత్ర లక్షణమును, కావ్య లక్షణమును సుతరించుకొన్న మహా కావ్యమని దానికి సాటి కావ్యము నభూతో నభవిష్యతి అనీ పునః పునః వక్కాణించిరి. కేరళం సంప్రదాయ బద్ధకావ్య లక్షణ దృష్టితో పరిశీలిస్తే నిలువదని ఆలా ఆంధ్ర పురాణాన్ని పరిశీలించరాదని ప్రాచీన సంప్రదాయాన్ని విడవకుండా

నవీనతని సంతరించుకున్న మహా కావ్య మని వక్కాణించిరి. జ్ఞానపీఠ అవార్డు పొందిన ఏ గ్రంథానికీ తీసిపోదనిరి.

చరిత్ర అంటే సంవత్సరాల అంకెలు కాదన్న శ్రీశ్రీ సుభాషితాన్ని ఉటంకించిరి. ఆయా కాలములలోని జనాల కవుల మనోభావ సాఘికాచారాల వివరణమే సరియైన చరిత్రయనిరి. సంవత్సరములు లేనిదే ఆయా కాలములెట్లు కలుగుననే సందేహం అక్కరలేదు. అంకెలు చరిత్ర కాదంటే కేవలం అంకెలకు ప్రాధాన్యం లేదని మాత్రము గ్రహింపదగును.

ఆంధ్రపురాణము శివభారతముకొవకు చెందినది అని అదే వేదికపై అభిప్రాయము వ్యక్తపరిచినది. ఒకవంక అనన్య సామాన్యమునుట మహాకవి కాని గడియారం వారి మహాకావ్యముకాని శివ భారతమునకు సదృశమునుట విరోధాభాసము.

గ్రంథమునుండి కొన్ని ఘట్టములు లేక పద్యములు చదివి ఈ కావ్యము రసవత్తరము, అనన్య సామాన్యము అనుటకివి ఉదాహరణములు అనివివరించియున్నచో అనర్గళ ధారా ప్రవాహముగా విలసిల్లిన శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యము గారి ఉపన్యాసము మరింత శోభావహముగా నుండెడిది.

అనంతరము సహకారిశాఖ ఉన్నతోద్యోగి శ్రీ రాపాక ఏకాంబరాచార్యులు గారు, పరిశోధకలు శ్రీ ఆదిభట్ల సూర్య నారాయణగారు, శ్రీ వేదూత శ్రీరామ చంద్ర కీర్తి గారు ఆంధ్ర పురాణప్రశంస గావించిరి. ఉన్న స్వల్పకాల పరిమితిలో శ్రీ కీర్తిగారు కావ్యశైలిమున్నగు వానిని ఉదాహరణలతో పేర్కొనిరి.

ఆద్యులు భయము ఎంతకాలము తీసికొన్నను అంగీకరించుటే కాక ప్రయాణము చేయు రైలుకుత వినబడేవఱకు ప్రసంగింపవచ్చునని బౌద్ధార్యముచూపిన సభాధ్యక్షులు రిరువాలితారికి మూడునిమిషములు ఆరు నిమిషములు అని గడువు

వీర్పించిన కక్కురితి ప్రశంసనీయుముగా లేదు. పరిశోధక విద్యార్థి బసవపురాణము - పండితారాధ్యచరిత్రము- ఆంధ్ర పురాణము శబ్దముల సామంజస్యమును తెలుపుట మున్నగు చక్కని విషయములను వివరింప బూనుటను మఱి పది నిమిషములైనను కొనసాగించిన బాగుండెడిది.

శ్రీ టి. బుల్లెయ్యగారి యథార్థ కథనము రమ్యమేయ్యు 25 సంవత్సరములనుండి ఎప్పుడూ ఆంధ్ర పురాణము పుస్తకమే ఎట్లుండునో చూడలేదు అన్న వాక్యము 25 సంవత్సరము అవిచ్ఛిన్నముగా ఆంధ్రప్రజా హృదయముల జీవించియున్న మహాకావ్యమని శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారు కావించిన ప్రశంసకు ఉత్కర్షావిహముగా లేదు.

కావ్యమునకు రజతోత్సవమున్నది ఇదే ప్రథమమని సమితివారు భావించిరి. గుడివాడలో ఇంతకుముందు సౌందరనందమునకు రజతోత్సవము జరిగినా ఇట్టిది ఆరుదనిమాత్ర మనుకొనుటలో విప్రతిపత్తి లేదు.

మిత్రులు, అభిమానులు, నా హిత బంధువులు, శ్రీ శాస్త్రిగారిని యశోఽతముగా పూజింపమలలు, నూతన వస్త్రములు, పద్యప్రసూనములు మున్నగువానితో సత్కరించిన విధము హృద్యము. వదాన్యశేఖరులు శ్రీ గ్రంథ సుబ్రహ్మణ్యముగారి సన్మాన సారథ్యము ప్రశంసనీయుము.

శ్రీ సత్యనారాయణ శాస్త్రి గారు నిరుపలలితము గారసవంతముగా కవితా ప్రాగల్భ్యము నెఱవిన నిట్ట మహాకవి అనే విషయంలో — గంభీరముగా ఒద్దంగా కవిత్వం రచించే వారిలో శ్రీ శాస్త్రిగారు నిస్సందేహంగా మహాకవి అన్న శ్రీ సోమసుందర్ సందేశంలోని వాక్యం విన్న తర్వాత- ఇక సందేహించవలసిన పనిలేదు.

కాంతి వెల్లువ

శ్రీ క రెవరపు వెంకటరామయ్య,
ఎం. ఏ (లిట్)

|||||||●|||||||

కాలం కనురెప్పల

నీలినడల్లో

శతాబ్దాల తరిబడి

నిశ్శబ్దపు నిట్టూర్పులు

మానంగా రోదీస్తుంటే.

చచ్చిన చరిత్ర వీక్షణ్ణో

మానవత్వం

'నోన్ ఆఫ్ ఆర్ట్' లా

బలి అవుతుంటే.

కొడి గట్టిన ఆకాదీపిక

కొన ఊపితో

మూలుగుతుంటే.

ధమనుల్లో ఆ. గారం

నరాల్లో న. గారాలు

జ్వలన లేజస్సుతో

చైతన్య చేరిస్సుతో

పర్జన్యంలా గర్జిస్తే

కాచ్చుచులా ప్రజ్వరిల్లితే

ఆంధ్రకారచ్చట ఆంగిరిస్తుంది

'కాంతి వెల్లువ' ముంచెత్తుతుండ

.0 —

శ్రీ శాస్త్రిగారు తమ గ్రంథమునకు జరిగిన సత్కామునకు సముచిత సమాధాన మొసగిరి. గ్రంథంతో విశేషం ఉండడం చేతనే ఇందటి ప్రశంసలకు పాత్రమైనదేమో అనుకుంటున్నాను అనిరి. లెక్కన పై చతురోక్తులతో అధ్యక్షులు మధురముగా గ్రంథ ప్రాశస్త్యము సుగడించిన యనంతరము రాత్రి 10 గంటలకు సభ సమాప్తమైనది.

— ఒక సదస్యుడు.

— ... —

■

■

■

రచయితలకు మనవి

సంక్షేపముగను, సామనస్యముతోఁ గూడినవిగాను, నుండు విమర్శవాత్మక రచనలకు స్వాగతము. గ్రంథవిమర్శకుఁ బ్రాముఖ్యము. బౌద్ధిత్వము మీఱని అభిప్రాయ భేదములకు సముచిత గౌరవము. వాఙ్మయమునఁ జేరఁదగు వివిధాంశములపైఁ దను రచనలు పంపి మాకుఁ జేయూతనీయఁ బ్రార్థన. రచనలు సరళగ్రాంథికములలోఁ గాని, శిష్టశ్యావహారికములలోఁ గాని యుండవచ్చును. సులక్షణములు రసవంతములు నగు వడ్డ్యరచనలకు ప్రత్యేక స్వాగతము.

వివాదాస్పదములుగాని, చట్టబద్ధమైన, మత, రాజకీయ, ఆర్థిక, శాస్త్రీయ, విజ్ఞాన, పారమార్థిక, సాహిత్యాదులకు సుబంధించి వివిధప్రక్రియలకుఁ జెందిన ఏవిషయములమీఁది రచనలనైనఁ బ్రచురించుట మా యభిలాష.

రచన మాకుఁ జేరిన కొంతదిరోజులలోఁ బ్రచురణకు స్వీకరించిన విషయము రచయితలకుఁ జెలుపఁబడును. స్వీకరింపఁబడని రచనలు త్రిప్పిపంపుటకు తగిన తపాలాస్టాంపులు రచనలతోపాటు పంపవలయును.

క్రొత్తపుస్తకములను రెవ్యూకి పంపువారు రెండుకాపీలు పంపఁగలరు. పంపఁబడిన ప్రతి పుస్తకముమీఁదను వీలయినంత వుత్తర రెవ్యూ ప్రచురింపఁబడును.

— ఎ డి ట రు.

అడ్రసు :—

సంపాదకుడు, ఋతు సు నీ తా రా మ శాస్త్రి,

రిటైర్డ్ తెలుగు లెక్చరరు, వి. టి. జె. కాలేజీ,

6-8-7, ఇన్నీకుపేట (త్యాగరాజనగర్), రాజమండ్రి-1.

